

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJAK.
Előfizetési ár: Egész évre: 6 frt; Félévre: 3 frt;
Negyedre: 1 frt 50 kr. Egy szám ára: 15 kr.
Folyó számla: Erdélyi Bank 2851—2900.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Teendők. I. <i>Rusticus</i>	229
Néhány szó a vásárló-tulajdonosokhoz. <i>Szabó T. Károly</i>	230
Megjegyzések a cukorrépa-termelés kiterjesztéséhez. <i>Szilágyi Miklós</i>	232
Telepítvényesek I. <i>Ambrus József</i>	232
Kisebbszakközlemények:	
Új ojtóanyag a sertésvész ellen (=). — A tejgazdaság. — Viz a virágseréptálakban. — A tyúkok . . . — A bor erjedése . . . — A lovak belében . . . — A vaj megkeményedése	233
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. <i>T. M.</i>	234
Külföldi lapokból	235
Könyvismertetés. <i>Dr. Sz. A.</i>	235
Egyleti élet:	
Meghívó	235
Vegyes közlemények	236
Közgazdaság, üzlet, forgalom:	
Magyar tej Konstantinápolyban. — A tisztességtelen verseny. — Az indiai cukorvám. — A mezőg. term. hamisítása . . . — Ausztráliai terméshírek. — Romániába tilos a margarin-bevitel. — Anglia búzapiacai . . . — A szőlőtelepítés hazánkban. — A selyemtenyésztés	236
Hirdetések	

Teendők.

I.

Földmivelésügyünk és érdekeink mostani első vezetőjének: Darányi miniszternek tettei, intentiói és tervei iránt teljes bizalommal viseltetünk. E szavak pedig nem a sablonos magasztalást, avagy a keleti fatalizmus megnyilatkozását képviselik, hanem a tettek-, az eredmények megfigyelésének és a legujabb kijelentések mérlegelésének végkonklúzióját jelentik. Ez a bizalom adja kezünkbe ezuttal is a tollat, hogy azt — egyes, fontosabb jövő teendőinkről szólva — a mi saját véleményünknek és gondolatainknak őszinte tölmácsává tegyük.

*

Gazdasági szakoktatásunk ügyéről, hiányairól és szükséges reformjáról tíz évvel ezelőtt a szaksajtóban nagy vitatkozás folyt. Lefolyt és elmúlt, nem hagyva maga után a természetszerű üdvös nyomokat. Azóta e tárgy alig került napirendre, gyökeres változások e téren nem történtek. Hogy miért és mennyiben tartjuk szükségessé a gyökeres reformokat, a rendszerváltozást, arról röviden a következőkben szólnunk:

1. A szakképzett, diplomás gazdageneráció kiképzése, még inkább azonban: nevelése nagy átlagban nem mondható tökéletesnek. Ezen állítás bizonyításul nemcsak a tíz év előtt és azóta is többek által megírt észleletekre hivatkozhatunk, de ki kell emelnünk különösen azon körülményt, hogy — ellentétben a kereskedelmi pályákra képzett generációval — gazdaság- ifjúságunknak alig áll módjában megszerezni intézeteinkben azt a már ma minden téren első fontosságú tudományt, mely az emberekkel való könnyű és biztos írásbeli érintkezésre képesít. Végzett ifjainknak nagy része — tisztelet a kivételeknek — a magyar helyesírás elemi szabályaival sincs tisztában, annál kevésbé elégítik ki a várakozást ott, ahol kifogástalan levelezést, fogalmazást kíván tőlük az élet, a pálya! Tapasztalhatták ezt mindazok, akik csak valaha abban a helyzetben voltak, hogy ilyen igényeknek

megfelelő szakembereket kellett keresniök. Nem kicsinylendő hiány ez! És nem okolhatjuk ezért az előiskolát. A kereskedelmi iskoláknak még kevesebb az előiskolája. Ám ott különös tekintet van a kereskedelmi levelezés, fogalmazás betanítására. Ne higgyük, hogy e tudományra a gazdának kevesebb szüksége van, mint a kereskedőnek!

2. Mig qualitative keveset, addig quantitative igen sok embert nevelnek az életnek tanintézetek. Valósággal: túltermelés van diplomás gazdában. Csináljunk csak statisztikát arról, hogy a végzeteknek hány %-je szerzi kenyerét azon a pályán, amelyre magának három évi tanulás árán jegyet váltott? Én ilyen statisztikát láttam; mondhatom: szomorú tanulságot nyújt! A közélet minden pályáján található okleveles gazdász — persze: többnyire csak az alsóbb lépcsőfokokon, még gyakrabban azon is alól, nem ritkán: az elzúllás lejtőjén. Egy-egy gazdatiszti állásra — ha jó, ha rossz — legió számra pályáznak diplomás emberek, a legtöbben nem az eke mellől, igen sokan faczér állapotból.

Nem beszélünk ezuttal arról, hogy az okleveles ember sorsát, jogait — egy pár kuriai döntvényen kívül — nem védi a törvény, nem karolja fel a társadalom.

Kevesebb, de alaposabb oklevelet és védettebb sorsot óhajt — a közérdek.

3. Tanárképzésünk ügye, helyesebben: tanáraink eddigi megválogatása is kivánni valókat hagy fenn. Megmondjuk: mi tekintetben.

Először: Nincsenek olyan tanáraink, akik a gyakorlati élet többoldalú tapasztalatait vitték a katedrába, akik egyenesen a praxis mezejéről hivatnak a nevelésügy fontos szolgálatába. Mert nem lehet ilyeneknek tekinteni azokat a tanerőket, akik kizárólag valamely tanintézetnek experimentációiban szükségképpen bővelkedő és első sorban csakis e célra szolgáló kisebb-nagyobb gazdaságában praktizálva — jutnak előadói szerephez. Tudományosan képzett tanerőnk elég van, de hát vajjon melyik életpálya követeli meg

Babós és Társai

vaskereskedők

KOLOZSVÁRT,

Belközép-utca 25. sz.

Ajánlják dúsán felszerelt raktáraikat
vas, szerszám, gazdasági és konyha felsze-
relé i cikkekben

a legjutányosabb árak
mellett.

Ugy a helybeli, valamint a vidéki
t. gazdaközönség b. pártfogását kérve, biz-
tosítjuk pontos kiszolgáltatásunkról.

(123. 3—26.)

Babós és Társai.

Nincs többé PERONOSPÓRA.

(92 8—12.)

Vitrolin.

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóbb, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.

Árak: 1/2 kiló 40 kr., 1 kiló 80 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 frt 50 kr.

Egyedül kapható: LÁSZLÓ JÓZSEF gyógyszerésznél és vegyészeti laboratóriumában Maros-Ujvárt. Erdély.

— Kolozsavart kapható BURGER FRIGYES gyógyárú kereskedésében. —

jobban a szigoruan gyakorlatias-, a gyakorlati életnek való nevelést a mienknél?

Másodsor: Nem elégítheti ki várakozásunkat általában — tisztelet a jeles kivételeknek — tanáraink irodalmi működése. Oly sok tanárunk van, sok tanárunknak meg több ideje és szakmunkánk, tan-könyvünk, irodalmi munkásságunk mégis oly kevés. Sablonokon járunk; nem látunk kimagasló egyéneket, akik iskolákat, rendszereket alkotnak, akik a maguk tehetségének, tudásának karakterisztikus vonásait egy-egy egész nemzedékre átruházzák. Lehet, hogy az ilyeneknek magasabb igényeik vannak — és méltán — az élettel szemben, mint aminőket egy mai rendszerű tanszék honorálni képes, azért igyekeznek más irányban érvényesülni.

Kevesebb, de jobban válogatott és jobban szituált tanerő is elég volna; még tán egy tanintézetet is veszély nélkül kaszszálni lehetne; amúgy is: jóval több az ember, mint a foka.

A rendszerben magában aligha nem sokkal kevesebb a reformálni való, mint a mennyit a fentiekben futtában elmondunk.

Te módját találhatod, Kegyelmes Urunk, hogy mind e hiányokat — a *saját* bölcs belátásod és erős alkotóképességed szerint — pótolod!

*

Örömmel hallottuk miniszterünknek a költségvetési vita alkalmával mindazon kijelentéseit, melyek a *kisemberek* ügyét baját-, főképp pedig a *nép gazdasági tanítását és nevelését* tárgyazzák. Szándékosan teszem oda itt is a tanítás mellé a „nevelés“-t; a nép fiánál még fontosabb tényező az, mint a magasabb osztályoknál. Mert hiszen a helyes számítás, a józan élet, a takarékoság: mind olyan gazdai erények, amelyekre igen is szükség van s amelyeket inkább a nevelés, mint a tanítás fejleszt. Nagyobb veszedelme népünknek még a tudás hézagosságánál is: a könnyelműség, a

fényűzés, a pálinka, a kártya. (E sorok írójának volt alkalma látni falun és hétköznapon olyan napszamosokat, akik a malom alatt egy koronás csöndessel, cigaretta és pálinka mellett szórakoztak.)

Örömmel hallottuk a számos népkönyvtár létesítését, a gazdasági népszerű szaktanfolyamok sikereit, a téli gazdasági előadásoknak nagyobb mértékben való kiterjesztését.

Nem hallgathatjuk el azonban e helyen egy megjegyzésünket, mely *népies gazdasági irodalmunk* felemlítésénél talán nem lesz érdektelen.

Egy iskola jött divatba minálunk számos követővel, amely „Están bá“-t ír: „István bácsi“ helyett; „ecsém“-et: „öcsém“ helyett; „mán“-t: „már“ helyett; „onnét“-ot: „onnan“ helyett; „nyól“-t: „nő“ helyett és így tovább. Egy iskola, mely nem számol azzal a körülménnyel, hogy ma már az utolsó magyar paraszt is megérti az irodalmi magyar nyelvet, sőt nemcsak megérti, de igyekszik maga is úgy beszélni. Minek erőszakoljuk tehát épen mi a tájszólások kultuszát népünkre, mely attól legjobb igyekezettel szabadulni akar? Mást is tesz azonban ez az iskola. Oly elemi tanításokkal, semmit mondó, atyáskodó hangu cikkelyekkel ostromolja a tudni-vágyó paraszt elméjét, aminőkre az teljes-séggel nem szorult és nem szolgált reá. Nem az a mi feladatunk, hogy a tájszólásokat majmolva, folyton olyan elemi dolgokat találjunk a nép elé, amelyeket az már mezitláb-as gyerekkorában megtanul. Irjunk csak magyarul, szabatos, rövid mondatokban, kerülve az idegen kifejezéseket és irjunk olyan új és hasznos tudnivalókról, melyeknek a nép igazán hasznát veheti. Aki pedig ezt a szükségletet nem ismeri, az jobban cselekszik, ha nem ír és nem: *népies* kedik.

Nem szívesen-, de mert véleményünk kimondásában őszinték és nyitak akarunk lenni — mégis megírjuk, hogy ha ezen iskola befolyása alól a miniszter által nagy

költséggel kiadott „Néplap“-ot emancipálni lehetne, a reá fordított áldozat végte-lenül sokkal jobban kamatozna.

Rusticus.

Néhány szó a vásárjog-tulajdonosokhoz.

Nem tudom, mindenütt ugy vannak-e ezzel, mint mi itt a Maros mentén? Fel is, le is annyi az országos vásárunk, hogy ha csak a legközelebbieket is végig járnók: gazdasági dolgaink alig ha vissza nem maradnának. Nem panasz képpen szólok így, mert hiszen mikor a vásárról beszélek, utána gondolom annak minden előnyét is, hogy tudni-illik a gazdának módjában van gyakran találkoznai a vevővel, pedig a mai pangó mezőgazdasági viszonyok között egyáltalán nem árt, ha ez a találkozó minél gyakrabban ismétlődik is!

Erdélyi szarvasmarhánk iránt a kereslet mindig fokozottan meg volt úgy, a mint az meg van ma is és meg kell legyen jövőre is, de országos vásárjaink jellege — a minőséget illetőleg — a multhoz képest alaposan megváltozott. Mióta fejlődött igények nyomása alatt — a hus iránt támadt kíváncsalak kezdenek minálunk némi kielégítésre találni: ugyanakkor az egykor híres erdélyi igás ökör vásárok is kezdenek más jellegűt ölteni. Ma már előtérbe nyomul a hus-productió s az igavonó képesség lassan-lassan régi helyéről leszorul, kénytelen posztóját átengedni.

Ez olyan tény, a melyet még a legkissebb hetivásár is teljes hitelességgel igazol.

Ilyen körülmények között nem tarthatjuk különösnek, ha utalva a keresletre, a különben is — mondhatni — állattenyésztéséből élő erdélyi gazda — megértvén az idők jelét — tenyésztésének más irányt ad s piacra így azt viszen a mit inkább — és nagyobb nyereséggel eladhat. Innen van az, hogy ma már egy inkább hozzá férhető vásáron sokkal több a kikészített, mint a rüdeg állat.

Fejlődött viszonyok vetették felszínre a kérdést, hogy valjon, a mikor belementünk a hus-productióba, mikor több-kevesebb szerencsével több-kevesebb eredményt érünk el, mi az az abszolút mérték, a mi az elért productum értékét meghatározza — valjon abszolút mérték-e — egy darab vagy egy pár? Miért ér többet egy darab mint a más?

Az értéket mindig az állat test-nagysága adja meg, módosító körülményül szolgál egyes

TÁRCZA.

Madagaszkári képek.

I. A Masoai czukornád ültetvény és államfogház.

Már négy évet töltöttem Madagaszkár szigetén. Mahambó községben laktam. Szomszédom egy Schweitzi kereskedő és selyemgyár ügynöke volt, kinek alig pár hét előtt sikerült a Francia ostromzár hajók kikerülésével belopózni Mahambo kikötőjébe s ott temérdek selyemkeltet beraktározni.

Az ügynök utasítása az volt, hogy Frauana-rivóba — az ország fővárosába vigye áruit. Persze Európában nem tudták, hogy már három év óta háboru van a Franciaák és hónák között, — hogy a szigeten mindennemű közlekedés és kereskedelem szünetel, s hogy a személyi biztonság is felletta kétségek az utasra nézve.

Nem csoda, ha az ügynök ur félt útra kelni. De mert hazulról nagyon sürgették, mégis csak felkészülődött az útra, fogadott 120 málvivő Burzánt s 1884 évi október hó 5-én estve minden el volt készítve a másnapi induláshoz.

Éjjel után kopogtatnak ajtómon, az ügynök kéri, hogy bocsássam be. Lámpát gyújtva beeresztem N. urat, ki keserves hangon panasolja, hogy rendkívül beteg lett, képtelen elindulni s kér,

hogy vegyem át a karaván vezetését és helyettessem őt a szállítmány értékesítésénél. Hamar meg-egyeztünk, mert annyit ígért — a mennyit kértünk s reggel 5 órakor az N. ur hordszékében engemet vett vállára a 8 Burzán.

Gyönyörű szép idő kedvezett utazásomon, a meleg 18—20 R. fok között váltakozott, — reggel a sziget belsejéből — este felé a tenger felől fujdogált egy kellemes szellő, mely a lankadót fel-frissítette.

Még az nap d. u. 3 órára Masuába értünk s ott megháltunk, mert az állami fogházat és czukornád ültetvényt kíváncsi voltam megtekinteni.

A falun kívül 200 holdnyi területen van czukornád ültetve, melynek közepén egy óriási csűr forma épület emelkedik. Falai 8 méteres gerendákból egy-egy méternyi közben a földbe vannak ásva; belülről pedig palizander és nát fákból fűrészt deszkákkal van megbélelve. Fedele viz-pálma levéllel van fedve, hossza 150, szélessége 40 méter az épületnek.

Ezen épületnek 600 rabnak volt — azon időben — éjjeli tanyája.

Egy melléképületben lakik 20 fegyveres őr és 3 felvigyázó, kiknek egyike a fogházfelügyelő, körülbelül alezredesi ranggal.

A rabok mindenike békót hord, mely két vastag vaskarikából, két láncszemből és egy ezeket összekötő 70 cm. hosszú vasrudból áll, sulya

20 font. E békóval rendkívül nehéz és keserves lehet a járás, mert lábait a rab 70 ktmternél nagyobb távolságban kell, hogy tartsa egész fogsága idején, e mellett a rabok bokája általán ki van sebezve, háta pedig mindeniknek forradásos és ostor-csapások helyét mutatja.

Ralefy ur, a főparancsnok vendégszeretőleg fogadott és előzékenyen mutatott meg mindent. A rabok ágya egy általuk font gyékényből áll, ruházatuk egy darab szenyves vászon, mely derekukra van övezve.

Ezen raboknak kell megművelni a 200 holdas czukornád ültetvényt és annyi rizsföldet, mely napi élelmezésüket fedezi.

E szerint az államnak semmi kiadása nincs a rabokra, sőt tetemes hasznot húz munkája gyümölcséből.

A czukornád két év alatt kerül vágásra és öt termést ad, ezért a telep 6 táblára van felosztva, melyek közül egyik minden 7-ik évben újra lesz ültetve, de csak két ízben lehet ugyanazon földbe nádat ültetni, mert azután kimerül a föld s guanó trágyázás kellene, a miről azonban Madagaszkárt szó sincs, hanem egyszerűen felhagyják a kimerült földet és befognak egy más táblát mellette.

Az ültetés igen egyszerűen megyen. Minden rabnak van egy ásója, mely olyan állású és akkora, mint egy kupás fedéleserép, ezzel a földön kuporogva ledaraszolják az elébb felégetett gyepföldet a netalan

testrészek alakulása, illetve az egész test harmóniája — test tápláltsága, tápláltságának minősége és hogy sok más — talán specialis — használhatósága iránt támasztott követelményeknek hogyan képes megfelelni, — de mindenekfelett első a mi előtérbe nyomul: az a test tömeg-nagysága.

Mennyivel fontosabb ez éppen ma, a mi-kor mondhatni éppen arra dolgozunk?! Mennyivel fontosabb ezt tudni, mikor éppen azt akarunk vásáron eladni!

Nagyon sokszor akadunk fel ezen, nagyon sokszor esünk el, sokszor kell, hogy el-essünk a minket igazsággal megillető haszon jelentékeny részétől éppen a miatt, hogy nem tudjuk megbecsülni, mit adunk el!

Honnan is tudja mérésrel nem foglalkozó gazda elbírálni, hogy mit ér az állata — *sulyra* — ?

Ezt elbírálni — sajnos — alig van módunkban, mert olyan kevesen foglalkozunk mérésrel, sőt tájékoztató mérések közléséről is olyan ritkán hallunk, hogy állatainknak súlyát csak hozzávetőlegesen is alig tudnók meghatározni.

Másként áll ez a vásárló kereskedővel szemben! Az ő eladásait a fogyasztó piacon rendszeresen mérések előzvének meg, már oly gyakorlattal jön a vásárba, hogy vannak közöttük, a kik bámulatos pontossággal tudják csak szemmel és tappintás útján is megítélni az állat súlyát, tehát nála ugy látszik, a számítás biztos. Nagyon tévednénk azonban, ha ezt minden körülmények között állítanók, mert bizon a mai óriás versenyben annyi — család-szerű — élelmesség vezet némely eladót, hogy még a nagyobb gyakorlattal bíró vevő is egy jól kinéző állattal becsapódhatik, — de meg ha ez nem is állana fenn: tévedni mindenkinek lehet. Ilyen kettős érdek — t. i. eladó és a vevő érdeke — dictálja, hogy a vásár mindkét részről kölcsönösen lehetőleg minél reálisabb legyen; az eladó kapja meg állatáért a mit az — valóban — ér, a vásárló pedig ne fizessen többet érte, mint a mennyit tényleg ér; e vásár ellen aztán egyik fél sem tehet magának aggodó szemrehányást.

E kölcsönös és megnyugtató adás-vételi üzlet lebonyolítása hivatott az eladó és vevő között a bizalmat napról-napra megszilárdítani, a minék — sajnos — ma még hiányait és az ezekből származó hátrányokat — nagyon is érezzük. Mi következik ezután? Látni fogjuk, hogy a forgalom nő — szélesebb és szélesebb körben terjed.

Kinek áll ez érdekében, hogy a forgalmat nevelje, kinek van az emelkedő üzleti kötekekből a legtöbb haszna? Én azt hiszem és reméllem, e nézetem engem sokan követnek, hogy első, a kiknek érdeke dictálja: azok éppen a *vásárjog-tulajdonosok* — *vásárfentartók*.

És most hozzájok volna egy pár szavam. Nem hiszem, hogy a legtöbb, és helyzeténél fogva nagyobb kivitelnek örvendő vásárok tulajdonosai ne vették volna észre a fenti szükséglet előtérbe lépését — sőt biztos tudomásom van róla, hogy a maros-tordai gazd. egylet e felől határozattal is bír — *ad acta* — t. i. hogy szükségét látja az országos vásárokat mérlegekkel ellátni. Nagyon kell sajnálni, hogy ezt minden idegen intentió nélkül a vásárjog tulajdonosok kizárólagos — mondhatni csak saját önző czéljaik figyelembe vétele mellett — tehát nem tekintve a mi és a vevő anyagi és erkölcsi hasznát — még ezt fel nem állították.

Miért? Ne tegyék fel rólunk azt, hogy elhigyjük, miszerint ellenséges rosz indulatból, mert azt nem akarjuk elhinni, hogy szükségét nem látják s leginkább azt nem akarjuk elhinni, hogy anyagi áldozatok tartják vissza őket.

Csak tegyünk itt kérem egy kis numerics számítás. Mibe kerül az, ha minden vásáron, a melynek forgalma megengedi — mondhatjuk bátran parancsolja — mérleget állít fel s nézzük minő kár, anyagi áldozat származik ebből?

Módomban van ajánlattal rendelkezni egy elsőrendű mérleg gyártól, a mely 1250 kiló mérőképeséggel bíró mérleget loco Epest 225 frt ajánl, ebből különböző czimen 7% engedményt ad, tehát áll egy mérleg 209 frtba, leszállítására számítsunk 31 frtot, összesen tehát 240 frt

egy helyiség építésére (nem parádésan, de ha szállításonnál szolidabban épülne az sem volna kár) mérleg felállítással 160 frt

Összesen 400 frt

Évi bevétel volna darabszám után mérlegelés díj czimen (csak 200 drbot számítva) à 50 kr 100 frt

Évi kiadás tőkeamat és törlesztés 10% 40 frt

fenntartási költség évente 2% 8 frt

kezelésre a jövedelem 10% 10 frt

Bevétel 100 frt

Kiadás 58 frt

Tiszta jövedelem 42 frt

megmaradó gyökerektől. Ekkor minden ölnyre 80 cmtr széles és 25 cmtr mély sánczot ásnak egyenesen és a föld hosszában. Ezen sánczba mindkétfelől befektetnek egy-egy cukornád hajtást, mely 1 mtr. hossza van elvágván s így a földből 20 cmtnyire áll ki. Ilyenformán berakják az egész sánczot — 25 ctrnyi sűrűn — földdel betakarják.

A további művelés abból áll, hogy a sorok közt levő hely tisztán tartassék, tehát évenként két ízben ledarasoltassék

Minden rabnak van egy sorköze, melyen, ha egyetlen gyom is felveri magát, az illető rab háta a kötélkorbács ütésétől hasadozik ki.

Az ültetést és sáncz ásást együttesen végzik a rabok, a kész ültetvény tisztántartását külön-külön, mikor idejük van rá, kell elvégezniök.

A rizsvetésre minden évben két heti szabad időt kapnak a rabok. A vágás idő deczember hó 1-én áll be, ekkor az egész telepen letarolják a kifejtett nádat s azt leveleitől letisztítva s hegyhajtását — mi új ültetésre legalkalmasabb — lenyelve, nagy csónakokba hordják s a telep mellett levő Juandro vizén leszállítják Juandro községbe a Willkinsohn cukor gyárába, hol a gyár azt akár részibe, akár fizetésért feldolgozza.

Késő este volt, midőn a telep megszemléléséből haza értünk, hol a parancsnok felesége jó paprikásesirke és rizsből álló vacsorával várt, melyre francia vörösbort ittunk, mialatt az őrseg

bandája fülhasogató nótákat recsegtetett klarinét és trombitákból álló hangszerein, melyhez az ütemet két üst dob és egy nagy dob adta meg.

Másnap folytattam utamat Juandro felé.

Z. K. E.

— **Folyékony enyv.** $2\frac{1}{4}$ kgr. jó halenyvet mázos agyagedényben vízfürdön feloldunk, közbe-közbe fel kell kavarni. Mikor az egész feloldódott, lassanként 195 gr. salétromsavat adunk hozzá. A salétromsav behatása alatt pezsgés áll be, mert alsalétromsav képződik. Ha a kellő mennyiségű savat belekevertük, elvesszük az edényt a vízfürdőről s lassan kihűlni hagyjuk. Az ilyen enyv folyékony marad s 2 évig is eláll.

— **Alabástrom** tárgyak tisztítása. Meleg, lágy vízbe kevésszódát oldunk s ezzel az oldattal keféljük le az alabástrom tárgyakat. Aztán hideg vízben leöblítjük s száraz kendővel jól ledörzsöljük, míg eredeti fényüket visszanyerik.

— **Linoleum** szőnyegetek terpentinolajjal lehet legjobban felújítani. Terpentinolajba mártott posztódarabbal kell jól bedörzsölni a linoleum szőnyegetek, vigyázva arra, hogy az olaj ne legyen poros.

— **A petroleum lámpák öblönyének s rézgyűrűjének** igen jó ragasztószere: porrá tört gipszet barna szurokszappannal jól össze kell gyúrni. A massa igen gyorsan szárad, tehát nem tartható

E számítás bárki nézze utána, látni fogja rendkívüli szerénységét. A mérleg bevételei rendszeresen 4 vásárt vevé fel, nem minimum szerint vannak-e számítva? Szegény forgalom lehet az, a mikor vásáronként 40 drb állatnál többre nem lehet számítani. Ilyen helyre mérleg felállítás — bár kárral még mindig nem jár — nem szükséges. Ilyen körülmények között mindenki, — a kit illet — számítás tehet magának.

Ha ebben az irányba mozgalom indulna, s ha talán a vásárfentartó nem is volna hajlandó belemenni, bárhol akadna ilyen kilátások mellett is bőven vállalkozó a felállításra, sőt én azt hiszem a mérleggyárosok maguk is egy ilyen mozgalom megindulása mellett törlesztés mellett is adnák a mérleget, mert ez nekik is nagy forgalmat jelentene.

Volna még a vásári mérlegek felállításának egymás és tenyésztésre fontos előnye, tekintettel a mai már mind határozottabb alakot öltő új irányra t. i. *modot nyujtana állat állományunk tömegben való emelkedésének ellenőrzésére*. Tegyük fel, hogy 20 kilométer területen belül mindenüvé vagy csak a jelentékenyebb posztókra, bevándorol a mérleg, nem hiszem lenne gazda, a kit csak legkevésbé érdekel, hogy ne ragadja meg két kézzel a kedvező alkalmat állatállományának lemérésére.

Ebből sokat tanulhat, mert sokat következtethet. Látni fogja, hogy a belterjes tartós minő sulybeli gyarapodást idéz elő, s bizon ha nem mér: olyan sötétben él, s szinte nem is tudja, hogy tenyésztői igyekezetének mi az abszolút eredménye.

Sokan erre azt mondják: hát ha tenyésztő, hát vegyen magának mérleget. Én is azt tartanám a dolog legegyszerűbb megoldásának, de — és itt nagyon sok minden következik — a nagy Napoleon szerint legelső helye az, a mi a hadviseléshez kell. Kis gazdának sőt a legtöbb közép birtokra — erdélyi értelemben — egyáltalában nem tudnak mérlegre akkora tőkét befektetni, mert nehezen és soká lehetne kihazsnálni. Így elmarad.

Itt jövendölöm én a vásári mérlegeknek a szerepet állattenyésztésünk emelésének érdekében.

Az elmondottakból kifolyólag köteles tisztelettel ajánlom ez ügyet az illetékes körök figyelmébe, bírálják el, ítélik meg a mit e sorokban mondtam, s mivel veszély az anyagiakat nem fenyegeti, sőt ugyanakkor hazafias és erkölcsi érdekeket, is szolgálhatnak, tegyék

el. Egyszerre csak az éppen szükséges mennyiség készítenőd. — E célra jó a *megolvasott* timsó is. Csak a forró, folyékony timsóval beöntendő részek *tiszták, szárazak* s gyöngye melegek legyenek. Rövid időn megszárad.

— **A levegő folyékonyvá tétele**, mint írják sikerült Chorl. C. Triplernek Amerikában. Ha már most iparilag alkalmazható is lesz, átalakító hatása beláthatatlan. A folyékony levegő ugyanis 20—100-szorta nagyobb feszítő erővel bír, mint a gőz. Tehát mindennemű lokomotivok hajtására, ágyuk elsütésére stb. kiválóan alkalmas lesz.

— **A pálmák levelének csucsai** (szobában tartottaknál) gyakran megfeketednek. Oka a száraz levegő és táplálékhiány lehet. Ha a szoba levegője száraz a gyökerek nem képesek kellő mennyiségű nedvet szállítani a levelekbe. Több párolog el a levelek felületén, mint a mennyit a növény felvenni képes. A levegő minden fűtött szobában száraz. Teljes tökéletesen csak pálmaházban lehet ezen a bajon segíteni. Azonban a levelek gyakori lesimítása vizes szivacsos, valamint gyakori permetezés (tisztavízzel) sokat segít. A forró földövi növények mindnyájan nagy meleget és vízpárákban gazdag levegőt kíván. Meleg, de nem eléggé nedves levegő károsan hat rájuk. Táplálékhiány esetében az alsó levelek lassanként mind beszáradnak. Ezen vagy trágyázás, vagy jobb földbe való átültetés segít

meg és állítsanak fel minden kissé jelentékenyebb kiviteli piacukra mérleget.

Gernyeszeg, 1899. április hó 10.

Szabó T. Károly.

Megjegyzések a cukorrépa-termelés kiterjesztéséhez.

Ez év tavaszán Szilágymegyében s talán Erdély többi, -- még cukorrépa-termeléssel nem foglalkozó vármegyéiben is, a marosvásárhelyi cukorgyár megbízottjai, a gazdaságközönséget a cukorrépa termelésére hívták föl, hathatósan támogatván szavaikat a holdanként felajánlott 50 frtnyi előleg kilátásba helyezésével. Sok gazda vállalkozott is a termelésre s most vérmes reményekkel eltelve fognak a répa vetéséhez. A répat a gyár a termelőhöz legközelebbi állomáson, 70-75-80 krnyi árban veszi át. Ez eddig mind igen szép, jó és hasznos dolognak látszik, mindazonáltal ha jobban utána gondolunk, lehetetlen, hogy pár megjegyzést ne tegyünk e dologra és pedig kizárólag a termelés sikerülésére vonatkozólag, teljesebben figyelmen kívül hagyva ez uttal az üzleti részt.

Tudvalevő dolog, hogy a cukorrépa fokozott igényekkel bír, úgy a talaj trágyaereje, előkészítése, mint a klíma, -- és a művelés iránt is. E szempontok közül vegyük a klíma kérdését, -- melynek javítása úgy is hatalmunkon kívül esik, -- letárgyaltnak és foglalkozunk a többi, a termelés sikerére döntő befolyást gyakorló kérdések tárgyalásával. Szükségesnek látom itt megjegyezni, hogy én saját gyakorlatomból e kérdésre nézve tapasztalatokkal nem rendelkezem, -- minthogy cukorrépa-termeléssel nem foglalkoztam. -- hanem részben Magyarország különböző cukorrépa-termelő gazdaságaiban szerzett benyomásaimból, -- részben a szakirodalomból s különösen az E. G. E. által kiadott s onnan díjtalanul megszerezhető „Cukorrépa-termelés vezérfonala“ cz., Szemere Huba által kitűnően megírt munkából veszem e megjegyzéseimhez az alapot.

A cukorrépa talajának porhanyós homokos agyagnak kell lennie, a kötött, víztartó, nedves altalajjal bíró agyag nem megfelelő, -- ugyszintén a kavicsos fel- vagy altalajú föld sem. Ezen föltétel bár sok helyen meg van, de tudtomra vidékünkön vállalkoztak olyan gazdaságok is, s bizonyosan másutt is, a termelésre, melyeknél ezen előföltétel hiányzik.

Ezen felületes eljárásnak eredménye kétséges nem lehet, -- mert a siker ez esetben ki van zárva.

De menjünk tovább egy lépéssel. Az alkalmas összetételű talaj ha meg is van, mint-hogy őserőben levőnek csak ritka, kivételes esetekben tekinthető, mesterséges úton kell, hogy a kellő trágyaerővel elláttassék. Minthogy pedig a cukorrépa alá frissen nem szabad trágyázni, mert ez nagyon is rontaná a minőséget, -- az elővetemény lett volna dús istálló-s esetleg műtrágyával is ellátandó. De föltéve, hogy ez is megtörtént volna s rendelkeznének is egyes, termelésre vállalkozott gazdaságok ily földterületekkel, -- még ez sem elég, -- hanem ehhez még egy tényezőnek, és pedig a legfontosabb tényezőnek is járulnia kell, -- értem a talaj kellő mélységű művelését. A mély művelés a cukorrépa-termelésnek leg-

fontosabb, leglényegesebb előfeltétele s így különös figyelmet kell rá a termelőnek fordítania. S bátran merem állítani, hogy éppen ez irányban voltak a vállalkozó gazdák legföltételesebbek, -- a mi részben, bár furcsán hangzik, -- a gyár hibája is, -- a mire még visszatérek. Mert a cukorrépa, hogy kielégítő termést adjon, *minimalisan 28-31 cm.* (11-12 hüvelyk) *mélyen átművelt* talajt kíván. Hangsúlyozom, hogy ez a legkevesebb és fokozatosan mindig lejjebb kell menni az ekével 15 és még több hüvelykre is. Hol van már most Szilágymegyében, de egész Erdélyben is gazdaság, -- eltekintve egyes nagybirtokosok példányszerűen és intensive kezelt gazdaságaitól, -- melyekre jelen soraim nem is vonatkoznak, -- mely ilyen mélyen művelt talajjal rendelkeznek? Hiszen ilyen mély kultúra csakis rajol-eke használatával képzelhető, a mi, legalább nálunk a Szilágyságban, ritkaságszámba megy. De ha lenne is mély művelő eke, annak most, a tavaszon már kevés hasznát venné a vállalkozó gazdaság, mert a tél elmúlt s a tél talaj-érlelő hatását semmiféle szántás-művelés nem pótolhatja. S éppen itt hibázott a gyár, hogy mozgalmát a cukorrépa-termelés fölkarolása iránt nem a mult ősszel kezdte meg, hogy az illetők répatermelésre szánt talajuknak a mulhatlanul szükséges őszi mély szántást kellő időben megadhatták volna.

Ezen lényeges előfeltételek felületes elbírálása okvetlenül meg fogja magát boszulni, s nem hiszem, hogy akárhány, most termelésre vállalkozott gazda az elszámoláskor megnyult képpel ne lenne kénytelen a most felvett előlegek egy részét visszafizetni, a helyett, hogy ő kapna a gyártól szép summa pénzeket. Nem kívánom ugyan, hogy jóslatom beteljesedjék, de tartok tőle, hogy úgy lesz. Természetesen ennek kimaradhatatlan következménye az lesz, -- hogy a termeléssel olyanok is fel fognak hagyni, kiknél a sikerre alapos remény lehetett volna, -- ha nem akarják a dolgot felfújni, hanem kellően előre hozzákészülve kezdenek a termeléshez.

A munkáskérdés szintén igen lényeges, de legalább itt nálunk, legalább a munkáskéz mennyiségére nézve panasz alig lehet, -- egészen más kérdés a kínálkozó munkáskezek minősége, t. i. a munkásosztály rátermettsége és intelligenciája egy ilyen, mindenestre kényesebb munkálat elvégzésére. A ki próbálta, hogy a köznépet az általa ismert primitív művelési módokról, jobbakra szoktassa, tudja, hogy ez sok bajjal, veszéllyel és bosszúsággal jár, -- s szép idő fog beletelni, míg munkásainkat a cukorrépa-művelés, gondosabb és figyelmesebb munkába beleszoktatják, de kitartással elérhető lesz. Mindenesetre azonban emelni fogja a termelési költségeket. Már most ez az előbb fejtegetett okokkal párosulva, a finansziális eredményt igen igen kétségessé teszi. Ehez járul, hogy a szállítással is merülhetnek föl különböző nehézségek, de valamennyi előföltétel közül a leendő cukorrépa-termelők, talán éppen a szállítási viszonyokra voltak leginkább tekintettel s így ez irányban különösebb aggodalmakra nincsen ok s vigan fogják répatermésüket vasutára rakni, -- ha t. i. lesz mit.

Nem volt czélem e sorok megírásával a cukorrépa-termelés ellenségeit fellépni, annak minél szélesebb körben való elterjedését igen kívánatosnak tartom, tekintve a belőle várható

direct hasznon kívül, a gazdaság egyéb terményei útján is várható indirect hasznat is, csak rá akartam mutatni arra, hogy bármilyen kecsegtetők legyenek is papíron -- a várható eredmények, érett megfontolás és az összes kedvező és kedvezőtlen tényezők számbavétele és kellő előkészület nélkül nem tanácsos e művelési ágba beletogni, mert a természetben ugrás nincs és nem is lehetséges és a természeti törvények megfigyelésén alapuló gazdálkodásban ha valaki ilyet próbál, bizony hanyatt esik. Tehát csak fokozatos átmenet az extensiv gazdálkodásból az intensívbe!

Kettősmező, Szilágymegye.

Szilágyi Miklós.

Telepítvényesek.

Irta Ambrus József.

I.

Szél Kálmán min. elnök beköszöntőjében röviden megjelölte azon irányelveket és teendőket, melyeket ő és nagyra hivatott kormánya megvalósítani akar és erős a reményünk, hogy meg is valósít, ez alkalommal a földművelés ügyéről is szólva, a többi közt ezeket mondotta:

„Van szerencsém rámutatni, hogy a kormánynak szándéka a parcellázás ügyével és a telepítés kérdésével foglalkozni nemcsak gazdasági, de szociálpolitikai tekintetben is igen fontos kérdés mind a kettő, a mely alapos megfontolást igényel, de a melyhez hozzá kell nyulni, hogy azt helyes alapon megoldásra vezessük.“

Nagyon helyesen mondta, hogy a telepítés kérdése „igen fontos kérdés,“ melynek megoldásához hozzá kell nyulni. Igen hozzá kell nyulni e fontos kérdés alapos megoldásához, mert egy nagyra törekvő szabad államban az osztó igazság, a jogegyenlőség az állam jól megfontolt politikai és közgazdasági érdeke meg nem engedhető, hogy nagy számmal legyenek oly községek, melyeknek biztos fenmaradási és megélhetési alapja nincs, s hogy ezrével legyenek olyan polgárok, kik nem tartják magukat a haza fiainak, bár itt élnek-halnak, s kik idegeneknek érzik magukat e szép haza áldott területén; egy liberális kulturállam nem tűrheti azt, hogy a hajdani jobbágyviszonyokhoz nagyon hasonló szomorú állapotok uralkodjanak a haza határain belül.

A telepítés nem pusztán egyes községek vagy lakosok érdeke, ez közügy, a haza közügye, melynek helyes megoldását sok más fontos okon kívül, a haza konszolidációja, egysége is parancsolja.

Jelen cikksorozatunkban kifogjuk mutatni, hogy a telepítvényesek mai helyzete tarthatatlan, s azt méltányosan, igazságosan rendezni kell történelmi, jogi, igazság és méltányossági, közgazdasági, szociálpolitikai, nemzeti, kulturális és erkölcsi szempontból és még igen sok más oknál fogva.

Az 1848-ik évi IX. t. cz. bekezdése szó szerint így hangzik:

„Az urbér és azt pótló szerződések alapján eddig szokásban volt szolgálatok (robot), dézsma és pénzbeli fizetések, e törvény kihirdetésétől fogva, örökösön megszüntetnek.“

Fájdalom, a nemzetgyűlés e magasztos törvényének ezen humánus és igazságos rendelkezése csak papíron, csak a törvénytárban létezik, de nem a mindennapi életben mivel a magyar hazának szerencsétlen telepítvénye,

Arankamentes, államilag ölmzárolt löheremag

55 frt tól kezdve **HALDEK** magnagykereskedésében,

József főherceg Ő cs. és kir. Fensége udvari szállítójánál

Budapest, Károly-körút 9.

(126. 5 - X)

sei a XIX. század végén nem kevesebb s nem csekélyebb robotot teljesítenek, mint a mult idő valóságos jobbágysági teljesítettek, kiknek helyét ma a telepítvényesek foglalják el, s kiknek sorsa és anyagi helyzete amazokénál nem jobb, de határozottan rosszabb. A XIX. század jobbágysági a mai telepítvényesek.

Állításunk igazolására összehasonlítjuk a volt jobbágyságokat a mai telepítvényesekkel.

Dicső emlékeztető Mária Teréziának 1768-ban életbeléptetett hiányos urbéri szabályzata szerint a jobbágyságok 16—40 hold szántóföld és 6—22 hold részből állott, tehát egy jobbágyságok kitétt 50—60 kat. holdat. Ezen földnek hasznélvezetén kívül a jobbágynak még a következő javadalmi voltak: 1-ször a legelőt közösen használta földesurával; 2-ször hol a határban erdő létezett, a szükséges tüzi és épületfát ingyen kapta; 3-szor ha a határban szőlőkertek vagy szőlőhegyek voltak, a jobbágyságok közösen hat hónapi bormérés jogával bírt.

Terhei pedig, ezen előnyökért, a következőkből állott: a jobbágyság tartozott a jobbágyságot jól megművelni, (magának művelte) ellenkező esetben a földesur, a megyei hivatalnokok közbejöttével, azt tőle elvehette és másnak adhatta, pénzben. u. m. füstpénz fejében fizetett urának 24 krt, terményekben egy egész jobbágyságok évenként 2 tyúkot, 2 kappant, 12 tojást, egy icze vaját, harminczan együtt egy borjut, szántóföldjei termésének kilenczed, vagy ötödrészt, személyes munkát évenként szekérrel 52, a nélkül 104 napot, egy telketlen házaszsellér pedig 18 robotnapot, e robot negyedének a téli hónapokra kellett esni, négy egész jobbágyságok egy hosszú-fuvarra köteleztetett, mely kétnapi utból állott s végre a kártevő állatok kiirtása végett minden jobbágynak három napi vadászati szolgálatot kellett tennie ura vadászatain. A jobbágyság ezen kívül sem állami sem községi adót nem fizetett, mivel az általa használt föld, nemesi birtok vala, tehát adómentes.

Ez volt tehát a jobbágyság anyagi helyzete, jövedelmi forrása, hasznélvezete és kötelezettsége földesurával szemben Mária Terézia szabályzata szerint, melynek ideiglenes föntartását 1791-től kezdve mindenik országgyűlés törvénykönyvébe iktatta. A földterület, s oly jövedelem, mely a legnagyobb földmivelő család gondtalan, s boldog eltartására busásan elegendő.

Lássuk most a telepítvényes földbirtokát, jövedelmi forrásait, jogait és kötelezettségeit.

A telepítvényesnek összes földbirtokai, illetve haszonbér-földje 10, 12, 15 hold föld és semmi egyéb. Nincs kaszálója, nincs rétje, nincs közös legelője, nincs erdője és nincs ital-mérési joga. Tehát neki és egész családjának megélhetési lételapja a néhány hold haszonbér-föld.

És ezen maroknyi földtől fizet évenként 100—110 frt, 20—24 mérő tiszta búzát, s aztán végez gazdasági munkát kézi és igásfuvar, búzát arat, szénát kaszál, ezeket az uraság szerűskertjeibe be is hordja, hol napokat veszteget a legnagyobb munkaidőben, mag alá szánt, a szemes gabonát elfuvarozza a vasuti és gőzhajó állomásokig, igaz, pénzért, de minő pénzért? hekonként 1 krajczár 1 kilométer zord, téli időben, midőn ember és jóságélet áldozatul esik, azonkívül egész éven szállítja — bármily távolról — az építési anyagokat minden megszorítás nélkül, a földes ur helyett fizeti a közöltséget, végzi az összes községi előfogásokat, s csinálja az országutakat, magtárakat s kertekben végzi a kézi robotot, ha a község dohányt termel, az egész község dohánytermelési jövedelmét a földesur veszi fel az államtól s aztán ő számol el a termelőkkel, hogy ez sok visszaélésre kész alkalom világos, minden szerződéskötés alkalmával fizeti a nagy bélyegilletéket, ezen s a haszonbérén kívül fizet még állami, községi, megyei, ut, iskola és más sokféle adót, s végre még

az uraság vadászataira is köteles kijárni. A földesur a jobbágyságot csak a megyei tisztviselők közbejöttével, tehát rendes birói uton vehette el; a telepítvényes bérletét a földesur, illetve ennek tisztje minden ok nélkül, kénye-kedve szerint elveheti és másnak adhatja, ebbeli eljárásért nem tartozván senkinek sem felelősséggel. Ez a telepítvényesek helyzete hazánkban.

Mit tettek a jobbágyságok? Szántottak, vetettek, fuvaroztak és dézsmát adtak a földesuraknak. Ugyanezt teszik a telepítvényesek is, csak hogy nagyobb mértékben és terhebb viszonyok között.

Egybevetve a jobbágyságok és telepítvényesek helyzetét, legott kitűnik, hogy a telepítvényesek helyzete sokkal sulyosabb, mint a jobbágyságoké volt, mert ezek birtak 50—60 hold földet, számos, igen kedvező és hasznot hajtó jogokkal, míg a telepítvényesek bírnak 10—15 hold földet — semmiféle jogokkal. Ők csak terheket, de jogokat, kedvezményeket nem ismernek. A mit felsőbüki Nagy Pál az 1835-iki országgyűlésen a jobbágyságokról mondott az áll szó szerint a telepítvényesekről is, t. i. hogy a telepítvényesek „minden privilegiuma az uri és közterhek viselésében áll.”

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

Új ojtóanyag a sertésvész ellen. Dr. Karlinski Justian Bosznia és Hercegovina területén kiterjedt kísérleteket végzett a sertésvész elleni védőoltásával. Hasonlóan az emberi difteria sérűmának előállításához, melyre lovat használnak termelő alanyul, ő is más állatnemmél, nevezetesen szarvasmarhákkal tett kísérleteket a savó termelése végett. Az előzetesen több ízben eredeti sertésvész vírussal fertőzött szarvasmarhának vérsavója — mint az ojtási kísérletek mutatják — bizonyos idő multán olyan tulajdonságot nyer, mely szerint az egészséges sertésekbe beojtva, azokat bizonyos időre megvédi a véstől.

Az eddigi 40,000-nél több sertésen végzett s kedvező eredménnyel járt kísérleti ojtások Najer Lászlót arra buzdították, hogy Eszék mellett levő birtokán vérsavó-telepet létesítsen, melyben a kereslethez mérten folyton termelni szándékozik a vérsavót Dr. Karlinski módszere és több szakegym felügyelete mellett.

Dr. Karlinski az állatorvosokhoz, Najer pedig a sertéstenyésztőkhez, most küldték szűjjel felhívásaikat és részben eddigi eljárásaikat is az eredményekkel együtt ismertetik. Mindent összevetve, az első tekintetre úgy látszik, hogy az eljárás be fog válni és alkalmas lesz a sertésvész terjedésének korlátozására; annak idején bővebben is szándékozzunk ezzel a kérdéssel foglalkozni, most tehát csak azt említjük még meg, hogy a savóval csak teljesen egészséges, tehát nem fertőzött falkák ojtandók be, még pedig az 5—6 hónapos korban először és 4 hónap mulva okvetlenül másodsor is. Az első ojtásra szolgáló savó ára Eszéken adagonként 10 krajczár, a második ojtásra szükségelt savóé adagonként 1 korona. Ha ezekhez még a szállítási és ojtási költségeket is hozzá számítjuk, a legjobb viszonyok között is bele kerül egy sertés immunizálása 1 forintba, a mi bizony igen sok, s csaknem annyira megy, mint az utóbb már erejéből sokat vesztett járvány által okozott károsodások.

Van azután még egy pár homályos pontja a prospectusnak, melyekre talán csak majd a kísérletek, illetve ojtások útján kapjuk meg a feleletet. Egyelőre tehát bizonyos tartózkodással ugyan, de mégis ajánljuk az eljárás kipróbálását, melyre nézve május hó 15-től kezdve meglesz majd az alkalom, miután csak ezen időn túl lesz a savótermelő intézet abba a helyzetbe, hogy a megrendeléseknek eleget tehessen.

A tejgazdaság emelésére Észak-Amerika Canada allama *vándorló tejgazdaságokat* léptetett életbe. Abból az okból, mivel minden farmernek módjában tejgazdasági iskolát látogatni. Ezen vándorló tejgazdaságok felszerelése a következő: egy kézi tejfől-separátor, tejvizsgáló készülék (Babcock-féle), vajtartó-hordó, vajgyuró, mérleg, 2 hőmérő, veder, tejszűrő, merítő és más kisebb eszközök, egy szekrénybe brendezve, hogy könnyen ki lehessen őket venni. Általános súlyuk nem több 500 fontnál (1 kgr. = 2·204 pounds). Egy gyakorlati vajkészítő, az igazgató és egy assistens mennek együtt. Egy helyen rendszeren 2 napot töltenek. Mindenütt helyi bizottság gondoskodik a helyiségről az előadás számára s a kellő tejmennyiségről és tejfelről. Az első napon két előadást tartanak s a tejvizsgálatot és vajkészítést gyakorlatilag mutatják be. A megbeszélésre ez után 1—1 órát tartanak fenn. Tény, hogy az olyan farmokban, hol a vándortanítók jártak, jobb vajat állítanak elő. Mivel a vajkészítés rendszeren az asszonyok feladata, számosan keresik fel a vándorgyűléseket s igen figyelmesen tanulnak. Legtöbbnyire beszerzik az új eszközöket s ily módon jobb minőségű vajat állítanak elő.

Víz a virágcsereptálakban. A cserepes virágok különösen érzékenyek a gyökereiken, ezért a cserepekből az alájok tett tálcákba öntözés után lefolyó vizet gondosan ki kell önteni, különben az ott álló viz könnyen gyökérrohadást idéz elő, ami az egész növény megbetegedését vonja maga után.

A tyúkok talpa gyakran megdagad s genynyel telik meg. A daganatot fel kell vágni, a genyvet gondosan kinyomni s a sebet (belsőlről is) *hig* creolin-oldattal jól ki kell mosni, végül egy kis vászon-darabbal bekötve rövid időn meggyógyul.

Ha a bor erjedése nem volt teljes, akkor a bor kellemetlen mellékízűt kap. Ezen segítő, újra erjeszteni kell a bort. E célra 500 gr. cukrot kell oldani 2 liter borban s 30 fokra felmelegítve tiszta erjesztőt adunk hozzá. Mikor az erjedés beállott, a kezelendő borhoz öntjük a keveréket. A bor erjedése gyorsan meg fog indulni.

A lovak belében gyakran fordul elő a bélgiliszta (*Ascaris megaloccephala*), mely 12—15 cm-re is megnő. Ha nagyobb mennyiségben jönnek elő, ártalmasakká válnak az állatra, beteges kinézésű lesz, a szőre fénytelen, borzas. Gyakran könnyebb kólikát is kapnak. Ha ilyenkor nem gyógykezeltetnek, könnyen bele is pusztulhatnak. A legjobb ellenszere a lovak bélgiliszta-betegségének a hánytató borkő. Egy éves csikóknak 2 nap alatt 12 gr.-ot; 2 éveseknek két nap alatt 16 gr.-ot; idősebb lovaknak két nap alatt 20 gr.-ot. Két egymás után következő reggel a beadandó dózis felét-felét $\frac{1}{4}$ liter forró vízben oldjuk s gyorsan egy csöbörbe töljük. Hogy a lovak az oldatot megigya, előtte való este szomjaztatni kell őket. A szájba töltés veszélylyel jár. (Dr. L. Prakt. Wegw. 99. 6.)

A vaj megkeményedése ellen répa fel- etetésnél olyan mellék-táplálékról kell gondoskodni, melyeknek hatása épen a vaj meglágyítása. Így hat a repce-pogácsa, zabdara, búzaborpa. Az egyes állatoknak naponta nyújtandó mellék-táplálék mennyisége, hogy a cél el legyen érve, az adagolt répa mennyiségétől függ. Általános szabályt nem lehet felállítani. Épügy bizonytalan az is, vajjon czélszerűbb-e az említett speciális táplálékokat egymással összekeverve együttesen adagolni, vagy egyből adni megfelelő mennyiségben. Ezen mellék-táplálékok adagolásánál csupán a következők határokat lehet megszabni: Repce-pogácsából egyedenként egy napra (szárazon) nem szabad 1 kg.-nál többet venni. A zab-dara és búzaborpa azonban nagyobb mennyiségben is adagolható.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „Gazdasági Lapok“ (Ápril hó 16.) id. Molnár Lajos cikkét közli dohánytermelésünkről, melyben egy sokat tapasztalt gazda körültekintésével mutat rá ama bajokra, melyek növénytermelésünk ez ágának sivar helyzetét okozták.

Az O. M. G. E. f. évi márczius hó 11-én dohánybizottsági ülést tartott s ez az alkalom teszi aktuálissá Molnár Lajos felszólalását. Dohányunk minőségének kérdése már többször volt megvitatás tárgya, de sajnos, eddig még nagyon kevés, vagy éppen semmi eredményt sem értünk el. Molnár nézete szerint a baj abban a beváltási rendszerben van, melyet a termelők kizsákmányolására közel 50 év óta folytatnak s a mely rendszer teljesen kiszolgáltatja a gazdát a beváltási hivatalnokok szeszélyének.

A dohánybeváltó hivatalnokok körzetükben nem igyekeznek a termelőket a dohánymivelésre, a törés, válogatás, erjesztés, fűzés, szárítás, osztályozásra stb. megtanítani, a mint azt az állam érdeke is követelte volna; e helyett csupán csak a beváltás munkájára szoritkoztak, olyan szakértelemmel, a minővel bírtak. Ennek az eredménye lett az a sok rossz égő dohány, mely (akár csak a műbor!) termelésünket a külföld előtt kompromittálta, pedig alig szorulna bizonyításra az az állítás, hogy a mi dohányunk minőségének határozottan meg kellene előznie a külföldről hozánk importált dohányokat.

Az ármentesített, tullelevényes, lápföldeket ki kellene zárni a termelésből, mert az ilyen talajokon termelt dohány rossz, a mi a talaj tulságos chlórvegyétől származik (?) A kísérletek emez állítás bizonyítására nem befejezettek.

Dohány-ügyünk egy évtized alatt nagyobb lendületet vesz, ha ügyelünk arra, hogy minden dohányvidékünknek meg legyen a maga tipikus dohányja. A debreczeni dohánykísérleti állomás homoktalaja lesz e tevékenység leghelyesebb kiindulási pontja, mert ez lesz irányadója az egész »Nyírség«-nek, mely egyike hazánk kiterjedésre és minőségre is első osztályú dohányvidékeinek.

Minden külön dohányvidékünk, vagy a mennyiben sok dohánybeváltó hivatalunk egyuttal a külön dohányvidék körzetével is összeesik, — minden ilyen külön dohánybeváltó hivatalunk legyen ellátva ily kísérleti állomással. Legyen ott egy szakember, a ki nem a dohány klasszának minden áron való alábbszállítását tekinti feladatának, hanem az utolsó paraszt dohányját is érdeme szerint osztályozza s a vidéke termelőit a dohány okszerű kezelésére tanítja. Ha a dolgot így fogjuk fel, akkor *oda kell konkludálnunk*, — mondja az író, — *hogy a dohánybeváltás egész apparatusát át kellene tenni a többé-kevésbé csak fisciális szempontból kiinduló pénzügyminiszteriumból a földművelésügyi miniszteriumba!*

Dohányunk minőségének hanyatlását semmi sem bizonyítja inkább, mint az összehasonlítás a régi és újabb dohányfajtáink között. Egyes vidékeink jeles dohányfajtáinak ma már alig ismerjük még a nevét is, számos kedveltebb faj pedig degenerálódott. Nemcsak a beváltás körül tanusított helytelen eljárás ennek az oka, hanem a dohánytermelési engedélyekkel folytatott könnyelmű politika is. A jobb termő vidékeken tudvalevőleg nagy volt a csempészet s s hogy ezt beszüntessék, megvonták az engedélyt s adták oly vidékeknek, melyeken a dohányt nem igen dugáruzták, — mert rossz volt. Természetes, hogy a panaszoknak a rossz dohány miatt, melyet e vidékek termeltek, az engedélyk ilyen módon való kezelése volt az oka. Minden tiltott portékánál meg van a csempészet, s a mig dohánymonopolium lesz, addig mindig lesz dohánycsempészet. Ezért tartják a monopó-

liumokat a közerkölcsök szempontjából elvetendőnek.

Németországban a dohánygyáros megfizeti az adóját s aztán olyan vásárt csinál, a milyen dohányt árul. A monopolium, nem tekintve azt, hogy a konkurencia hiánya miatt ösztönző hatása nincs, bürokratikus s felette költséges apparatusánál s a végletekg menő ellenőrzésénél fogva a jövedelemből megengedhetetlen perzentet is emészt fel.

Sürgeti végül cikkirő a talaj helyes megválasztását s a termelési engedélyk megvonását ama vidékektől, melyek rossz dohányokat állítanak elő. Végezetül pedig pártolja amaz indítványt, mely az O. M. G. E. szakszűlésén felmerült, hogy a dohánybeváltó hivatalnokok részére külön „kursus“ tartassék, mert a hivatalnokok a termelést *csak könnyből* ismerik, de *soha sem látják*, ez pedig, mint fennebb is láttuk, nem elég.

A lap ugyanezen számában „Hogyan vessük s-etessük a csalamádét“ cz. alatt Milhoffer Sándor következőket mondja:

A csalamádé legfontosabb nyári takarmányunk: a legnagyobb tömeget adja s a mennyiben gondot fordít a gazda a részletek különböző időre való elkészültére, huzamos időig is kitart. Besavanyitva télen, sőt már ősszel is etethető s takarmány szükség esetén valóságos jótétemény a gazdára nézve.

Miután a csalamádé szárítása nem ajánlatos, leghelyesebb zöld vagy savanyított állapotban való etetése. Nagy tömegű termése miatt kedvelik mindenfelé, de azt általában elismerik, hogy silányan tápláló extensiv táparányu takarmány. Ezen a bajon lehetne segíteni szecsakázással, de tekintettel a nyári munkaidőre, midőn a munkászekre oly nagy szükség van, a szecsakázástól legtöbb gazda eltekint.

Szecsakázás esetén a csalamádé keverve vágható fel más takarmánnyal, a mi azt javíthatja, szálasan, szecsakázatlanul a keverés elég intenzív sohasem lehet. A ki azonban szecsakázni nem akar, *vesse a csalamádénak szánt magvakat keverten*. Borsó csalamádéval a leghelyesebb keveréket adja s növése közben annyira behálózza a csalamádét, hogy azt az állat *kiválogatni képtelen, még ha szálasan adjuk is*.

A keverékre nézve azt ajánljuk, hogy a borsó 10-20 százalékát tegye ki az egésznek. Ha csalamádéből egy holdra 100 klgrt számítunk, ugy vegyünk 80 klgr. tengeri s 20 klgr. borsót, vagy 90 klgr. tengerit s 10 klgr. borsót, ha ily keveréket akarunk használni. Egyébiránt a keverék tetszés szerint formulázható. *Mennél több a borsó, annál jobb — de mennél több a kukoricza, annál nagyobb a iömeg*. E két dolgot egyeztesse össze a gazda; használ vele a földjének, használ a marhájának — s így használ anyagi érdekeinek, a melynek minél intenzívebb módon való előmozdítása, az egész gazdálkodás tulajdonképeni célját képezi.

A „Magyar Gazdák Lapja.“ (Ápril hó 15.) H. I. a rétek gondozásáról is, melyet rövid kivonatban a következőkben ismertetünk. Kedvező tavaszi időjárásban a rétek gondozására elegendő idő áll rendelkezésre. Sajnos, nálunk e munkálatokat fényűzésnek tekintik, pedig meggondolva azt, hogy jelentékeny termés többletetek vagyunk képesek előállítani a gondozott réteken, szükséges volna, hogy gazdáink figyelme e munkálatokra is kiterjedjen.

Legsürgősebb munka tavasszal a rétet megszabadítani a vizálló helyektől. Az állóviz a talaj jó tulajdonságait megrontja, s a nemesebb fűféléket is kipusztítja, ennél fogva a rétek körülárkolása ép olyan fontos, mint a szántóföldeké. A tövises és bokrok kipusztítása nem kevésbé jelentékeny mivelet, a mit a gyökérsarjak jó mélyen való kiásásával érünk el. A kiásott földre, ennek visszahányása után tanácsos luczerna és lóhermagot vetni, valamint ott is a hol tulságos buja helyek mutatkoznak s melyeket ennél fogva fel-

ásatunk, mert az itt termelt fűféléket az állatok nem szívesen eszik.

Igen fontos mivelet a fogasolás, mely lehetőleg eső előtt végzendő keresztben, hosszában a rétnék, hogy jól behatolhasson a borona foga a talajba. Mentől lelkiismeretesebben lett a boronálás végezve, annál jobb lesz a terméseredmény, mert a gyökfők megtisztítása és az avar elkaparása sok új fűhajtást eredményez, valamint kitűnőnek bizonyult a boronálás után hig trágyával való locsolás is. Az eredmény mindig kielégítő és soha se lesz a gazda kényszerítve rétjei fűaggal való bevetésére. Sőt a boronálás után vetett fűmag nagyrésze nem is kel ki azoknál, kik csak ily módon akarják rétjeik növényzetét javítani.

A rétek terméshozamát kétségtelenül fokozza azok műtrágyával való trágyázása. Az utóbbi években sok gazdaságban tettek kísérletet, különösen szuperfoszfáttal és káinitrágyázással. A legtöbb réten kielégítő termés-eredményt értek el. A kísérletek még tovább folynak és arra is kiterjednek, milyen az utóhatása és meddig tart ezen utóhatás az alkalmazott trágyaféléknél. A műtrágyák alkalmazása ősszel a legsikeresebb.

Nincs minden gazdának alkalma arra, hogy rétjeinek mivelésére egyszerre fordíthasson elég időt és pénzt, a mennyit a fentebb említett munkálatok igénybe vesznek, miért is tanácsos a mivelési terv több évre felosztott, fokozatos keresztülvitele.

Nagyon természetes, hogy az öntözésre berendezett és a műtrágyával trágyázott rétet a legjobb takarmányt és éppen ezért szükséges, hogy ha a gazda nem bír elég forgó tőkével, gyakrabban forduljon meg a réten, a szembetűnő hiányok önként rávezetik az illetőt, mit és hogyan kell tenni. Már régi dolog, hogy az elhanyagolt dolog a legdrágább, pedig a rétet és legelő állattenyésztésünkre nézve oly döntő befolyásu, hogy azt kötelessége minden gazdának keresztülvinni.

A „Köztelek“ (Ápril. hó 15.) a növénybetegségekről terjedéséről egy érdekes cikket ír E. Smith nemrég megjelent munkája nyomán („Cer schweizerische Gartenbau“, 1899.) s rámutat arra a tényezőkre, melyek a növénybetegségek terjedését elősegítik.

A betegségek terjesztőiként szerepelnek a rovarok, melyek a körtefa üszkös betegségét, a dinnye, tök és uborka bakteriozus fonnyadását, a burgonya, a paradicsom, a káposzta barnarothadását, a paszuly lisz tharmat betegségét is tovahordják.

Nemzeti szeretetet látszik a növénybetegségek terjesztésében a trágya, mely az ártalmatlan (stapofita) gombák sponái mellett pld. a görögdinnye tonnyadását előidéző *Fusarium nivum* nevű gombát is tova szállítja. Ugyancsak a trágyával terjednek az üszkötbetegségek, valamint az ugorka szárrothadásnak nevezett betegség is.

A talaj a kereszties virágu növények golyva betegségét, a boszorkánygyűrűt okozó gombát, a szőlőgyökér gombáit, továbbá a Polyporus annosust és a Trametes radiciperda nevű gombákat terjeszti.

Palánták, rügyek, gumók, hagymák és dugványok utján szintén elterjedhetnek egyes betegségek csirái. Így idesorozhatjuk a szőlő káliforniai betegségét, az őszibarack sápadtkórságát, bokrosbetegségét (rozetta betegségét) és lisztharmatbetegségét, továbbá az ibolya néhány betegségét és a jáczint sápadtkórságát; a káposztanövények barnarothadása is elhurozolható a fiatal plántákkal.

Meg kell még e helyen említeni a faiskolák egyes lelkiismeretlen tulajdonosait is, kiket nem egy parazita gyors szétterjedése terhel. Az emberek lelkiismeretlensége és gondatlansága terjesztette oly messzire el a San-José, vagyis a káliforniai paizstetűt, a gyümölcsfáknak eme napirenden levő veszedelmét is.

A „Körtészeti Lapok.“ (Április hó) Liebbalp Béli a lap e számában „Két sarkalatos hiba a

szőlőmetszés körül" cz. alatt egy igen tanulságos cikket tesz közzé, melyet következőben ismertetünk.

Nemrég hallotta azt a panaszt, hogy a meghagyott vesszőcsapok végrügyei nemcsak hogy termést nem akarnak hozni, hanem fejlődésükben is olyan gyengeséget mutatnak, mely meglepően kellemetlenül hat a szemlélőre. A vessző végén mutatkozó beszáradás azonban határozott magyarázatot adott. A metszés ugyanis közvetlenül a rügy fölött ejtetett meg s így természetesen hogy a beszáradás alkalmával a rügy töve is meg lett támadva s részben annak áldozatul esett. A metszést tehát úgy kell végeznünk, hogy a szem fölött 4—6 cm. hosszú csap maradjon a beszáradásra s a rügy oltalmára.

A második feltűnő hiba, melyet a metszés alkalmával elkövetnek, az, hogy a gyöknyomás következtében beálló tökevézés nedvességének elvezetéséről nem gondoskodnak s a nedvesség által ép azok a rügyek vakittatnak meg, melyek a termés hozamra kiszemelve vannak. A metszésnek mindig rézsutosan kell történnie, vagy a mint nevezni is szokták özlábakra s az sem a rügy, hanem annak átellenes oldalán, hogy így a feltóduló nedv elvezetést nyervén, a rügy bántalmat ne szenvedjen.

T. M.

Külföldi lapokból.

A tőgy gyuladása (mammitis) közös betegség teheneknél, juhaknál, de előfordul kanczák, koczák s nőtény kutyáknál is. Oka lehet, hogy a hideg csipte meg a csecset, vagy a gyöngye száraz takarmányról való hirtelen átmenet a friss, nedvű tavaszi élelemre vagy ha a tejet nem fejik jól ki. A gyuladt tőgyű állat járása mered, mert a megdagadt fájdalmas tőgyet óvja a nyomástól. A tejben üledék jelentkezik, helyesebben a tej alvadéokra és savóra változik el csakhamar a fejés után. Gyógykezelésénél tanácsos a beteg tehennek és juhak keserűs-olajat, kanczának és koczának kánforolajat adagolni. Naponta kétszer a következő keverék adagolandó: kétszer-szén-savas szóda (soda bicarb), híg légenysav beladonna tinctura, aconitum-tinctura bő vízben. A tejet gyakran ki kell fejni, napjában többször meleg borogatás alkalmazandó. Minden borogatás után a következő kenőccsel kell a tőgyet bedörzsölni: Comporkenőcs 1 rész, falaj 4 rész; nehéz esetekben 1 rész landánomot kell hozzákeverni. (Agricultural Gazette. 99. No. 1317).

Az élelmiszerek hamisításáról szóló törvény most van az angol országgyűlés asztalán. Közöljük itt a vajhamisításról szóló részlet bírálatát, mint olyat, mely nálunk is aktuális, hiszen még soknak közölünk szájában az *ize (iz)* a millenaris kiállításon élvezett szép vaj-féléknek. Igen nagy, 10 százalékos vajnak (butterfat) a margarinhoz való keverését megengedni. Szaktekintélyek 2½—5% vajnak hozzákeverését, mint legtöbbet vélnék megengedhetőnek. A felelősséget első sorban a nagybani termelő, másodsorban a nagyban eláruló kellene hordozza, míg a kiskereskedő csak harmadik helyen lenne felelős. A büntetés első fokozatán pénz, második fokozatán pénz vagy elzárás harmadik fokozatán csak elzárás volna a hamisításért és pedig lehető szigorú mértékben. Megtiltandó volna feltétlenül a margarinnak olyan festése, a milyen a vajnál van gyakorlatban, mert ez csak megtévesztésre való. (Agricultural Gazette 99. No. 1307).

Munkások védelme. Nagy ellenzésre talált a gazdák között az angol országgyűlésen most tárgyalt törvényjavaslat; a mezei munkások kártalanításáról, mely szerint minden gazda megfelelő kártalanítás terhe alatt felelős a birtokán alkalmazott munkás testi épségeért. Az *Agricultural Gazette* (99. No. 1317.) úgy véli, hogy ez által a mezei munkások nagyon korlátozottan fognak alkalmazást nyerni a gazda-

ságokban s elfogják árasztani a városokat s a munkabér lenyomásával a vándorlásra kevésbé alkalmas munkásosztályt fogják még sanyarubb helyzetbe hozni.

Az árpa trágyázása igen nagy befolyással van a vegyi összetételére a termésnek, ezért a sörgyártási célokra természetesen árpát nem kellene istállótrágyával ellátni. Váltó-gazdaságban buza után vetve igen jó termést ad kövér helyen trágyázás nélkül. Leginkább szereti a laza, könnyű, kövér földet s mert gyökérzete nem hatol mélyre, legjobban megfelel neki a felszíni trágyázás (chilisalétrum, superphosphat) tavasszal. Az őszi trágyázást, mert az a föld mélyebb rétegeibe hatol, nem tudja kihasználni. A szántóföld legnagyobb vesztesége az árpa után vetett árpát találják legjobbnak sörgyártásra. (Agricultural Gazette 99. No. 1317).

A sójával (sojabab) tett kísérletek. Észak-Amerikában Kansas államban a kísérleti állomáson tíz éve természetik fokozatosan művelve a sójaföldeket, míg jelenleg 35 acre (1 acre = 40467 ár) területen termesztik. A szárazságot nagyon kiállja. Magja proteinben dúsabb, mint a lenmag. 1896-ban buza után 1 acre területen 8 bushel (1 bushel = 3524 l.) termett, 1898-ban 6¼ bushel. Lenmaggal tonnája 25 dollárt ér. (1 dollár = 4.94 korona). A sójabab nemcsak protein dús magtermést, hanem növeli a talaj nitrogén tartalmát. A kísérletek szerint a sója után közvetlenül vetve 5 bushellel több buza termett, mint azon a földön, melyben nem volt a buza előtt sója. (Gleanings. 1899. No. 6.).

Az Oroszországban megejtett kísérletek szintén kedvező eredményt adnak. Oroszország egyik kiváló agronómja Ovsinszki Chinából hozott fekete és barna sója-magot, hogy a meghonosítást az ország különböző részeiben megpróbálják. Podoliában az időjárás száraz, meleg, a talaj termékeny, a fekete sója 107, a barna 100 nap alatt hozott érett magot. Egy-egy növény átlag 100 szem magot termett. Ápril végén vetették. Ovsinszki szerint nem trágyázott, sovány talajba kell vetni, különben a lombja lesz dús a magtermés rovására. A fekete sója termékenyebb volt. A jobb tőkén 100—200 hüvely volt 400—500 szem maggal. Lovaknak adagolva a sója-mag háromszorta táplálóból a zabnál. A talaj nitrogéntartalmát nagyon növeli. Czeccott Lithvaniában tett kísérletet. Az éghajlat sokkal hidegebb, nedvesebb, mint Podoliában. Itt átlag 10 nappal későbbben értek meg. Május 2-án vetették el. Egy kertben, hol 18 éve semminő trágyázás nem történt. A barnából egy-egy növény átlag 102 gr., a fekete 48 gr. magot termett, míg a szántóföldön a barna 150 gr., a fekete 74 gr. magot hozott. Czeccott ajánlja olajgyártásra is a sója-magot, mert 19% olajat tartalmaz. A pogácsáját különböző háziállat hizlalására jól lehet használni. (Curriére. Journal d'agriculture pratique. 1899. No. 13.)

Belgium mezőgazdasága 1898-ban. A házi állatok nemesítésére egy társaság alakult „A házi állatok nemesítő nemzeti társaság” címen. Főleg kiválasztás útján igyekszik nemesebb fajtákat állítani elő. Nagy súlyt helyeznek a híres, nagy termetű belga lovak tenyésztésére. Illusztrált leírásokat terjesztenek mindazon országokban (az illető nemzetek nyelvén), ahol a belga lovak kedveltek. Németországban eddigelő is annyira elterjedtek a hasonló minőségű angol teherhordó lovakkal szemben, hogy az állami ménes telepeken 5 ménből 4 mindig belga fajta. A sertés- és majorságtenyésztést főleg a mesterséges költetés alkalmazásával kivételre is alkalmassá tenni a Mercurius-társaság célja. A földmívelésügyi miniszter oktató füzeteket bocsájt a társaság rendelkezésére. Fontos szerepet játszik a burgonya-kivétel, mely az utóbbi 3 év alatt megháromszorozódott. A gazdasági ismeretek terjesztése és fejlesztése céljából a katonáknál tanfolyamot nyitottak gazdasági ismeretek be-

tanítására. A tehenészet felvirágoztatására iskolákat alapítottak; s az erdőszet közegei kötelesek ingyen adni mindennemű utasítást az erdőszetet illető ügyekben. A tejszövetkezetek szaporodnak és sokan gőzüzemre egyesülnek. 1897-ben 8,879,511 frank (1 fr. = 0.95 korona) ára vaját készítettek, a mely 1702 részvényeshez tartozó 50,824 tehéntől származott. *Igen sok részvényesnek csak 2—3 tehene volt, ami fényes bizonyítéka annak, hogy a belga tehenészetet leginkább a kisczudák tartották fenn.* Az ember-, mezőgazdasági termékek biztosítása mellett az állatbiztosítás nagy terjedelmet öltött: 1898. január 1-én a biztosított állatok összege 119,253 fej volt 40 millió 414,980 frank értékben. (Baron Henry d'Auchard a Journal d'agriculture pratique 1899. No. 12-ben.)

Könyvismertetés.

»*Elméleti és gyakorlati kézikönyv az egyes és jogasztási adók, jövedékek s illetékek vonatkozó törvények és szabályok alkalmazására.*» összeállította: Heigel Lipót m. kir. pénzügyi fogalmazó, földadó nyilvántartási biztos. Ara 2 frt 50 kr., megrendelhető a szerzőnél Kolozsvár külfarkas-utca 20. sz. a.

A ki az adókra, a jövedékekre és az illetékekre vonatkozó törvények és szabályok számtalan §§-ait csak félig-meddig is ismeri, jól tudja, hogy mily rendkívül bajos azok között eligazodni. Ugyisint tudja azt is, hogy a §§. be nem tartása miatt esetleg sok kárt szenvedhet az adó- vagy illeték fizetésére kötelezett. Valóságos labirinthust alkotnak a szóban levő törvények és szabályok, melyből biztos vezető nélkül nem lehet kimenekülni.

Figyelmesen átolvasva Heigel kézikönyvét, minden rendű és rangú adófizetőnek nyugodtan ajánlom megvételre. Minthogy pedig a gazdának van a legtöbbféle adóval és illetékekkel dolga, senki nem veheti jobb hasznát a szóban levő könyvnek, mint éppen a gazda, már csak azért is, mert a legtöbbben távol lakván a várostól, nem mindig fordulhatunk tanácsért az ügyvédhez, avagy más szakértőhöz. Sok adó, illeték, bejelentés, fellebbezés rövid terminushoz van kötve s ezért a késedelem kárral járhat. Heigel könyve kérdésekben és feleletekben van nagyon praktikus összeállítva és okmánymintákkal, utasításokkal, példákkal bőven ellátva. A tárgymutatóban pedig könnyen meg lehet találni, a miről felvilágosítást akarunk kapni.

Az adók és illetékek kézikönyve — a megrendelésre felszólító levél szerint — csakugyan jó barátja és hű tanácsadója lesz minden adófizetőnek és megbecsülhetlen utmutatója mindazoknak, kiknek az adókkal stb.-vel dolguk van: a jegyzőknek, adószedőknek, ügyvédeknek, adóhivatalnokoknak.

A munka terjedelme 465 oldal és jó papíron szépen van nyomtatva.

Dr. Sz. A.

EGYLETI ÉLET.

Sz. 353. v. 15.

1899.

M e g h i v ó.

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet” igazgatóválasztmányja 1899. április hó 25-én (kedden) d. u. ¼ órakor az egylet hivatalos helyiségében ülést tart, melyre czímet tisztelettel meghívja

Kolozsvártt, 1899. április hó 20.

Az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Mult III/14-iki ülés jegyzőkönyve.
2. Pénztári jelentés márczius hóról.
3. Ministeri leiratok és felterj:
 - a) mesterséges borok ügyében tett felterjesztésre 1833. sz. leirat;
 - b) az egylet működésének kimutatása ügyében;
 - c) állatkiállítás tárgyában felterj;

- d) sertésvész elleni védekezésre kiutalt 1000 frt előleg ügyében;
 e) a kisgazdák tanulmányútról.
 4. Orsz. Közp. Hitelszöv. 2 drb alapítványi üzletrész megküldése.
 5. Új tagok bejelentése.
 6. Ülésig beérkező tárgyak.
 7. Indítványok.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Személyi hírek.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter *Gáll János* földbirtokost székelői lakost, Kolozsvármegye bánffyhungyadi járására nézve; *Ujvárosi Lajos* kóródszentmártoni lakost pedig Kisküküllővármegye erzsébetvárosára nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— **A szegedi kiállítás csoportjai.** Tájékoztató azok számára, kik a kiállításon részt venni óhajtanak, közöljük a minket érdekelhető főbb csoportokat rendező szakférjak neveit, megjegyezvén, hogy a kiállítani szándékozók legjobban teszik, ha felvilágosításokért legyenest a csoportbiztosokhoz fordulnak. **Lókiállítás.** Csoportbiztos: Paikert Alajos, Budapest, gazd. muzeum. **Szarvasmarha-kiállítás.** Csoportbiztos: Jeszenszky Pál, Budapest, Köztelek. **Fuhkiállítás.** Csoportbiztos: Szikszay Elemér, Budapest, földmiv. ministerium. **Sertéskiállítás.** Csoportbiztos: Serfőző Géza, Budapest, vármegyház. **Baromfikiállítás.** Csoportbiztos: Hreblay Emil állattenyésztési felügyelő, Gödöllő. **Méhészeti kiállítás.** Csoportbiztos: Kovách Antal méhészeti főfelügyelő, Budapest **Tejgazdasági kiállítás.** Rendezi Sierbán János tejgazdasági felügyelő, Budapest, földmivelési ministerium. **Szemes termények, magnemesítés, magtenyésztés és gyűjtemények kiállítása.** Csoportbiztosok: Cserhádi Sándor gazd. akad. tanár, M. Óvár, Raszó Imre gazd. akad. segédtanár, M. Óvár. **Vetőmagvak, fűtakarmány vetőmagvai és abraktakarmány-kiállítás.** Csoportbiztos: Thaisz Lajos, Budapest, Soroksári-út 8. sz. **Komlótermelési kiállítás.** Csoportbiztos: Cséser Lajos komlótermelési szaktanár, Kassa. **Szakoktatás.** Csoportbiztos: Magyar Kázmér földmiv. iskolai tanfelügyelő, Budapest, földmiv. ministerium. **Szőlészeti és borászati kiállítás.** Csoportbiztos: Dr. Drucker Jenő, Bpest, Köztelek. **Gyümölcsészeti és kertészeti kiállítás.** Csoportbiztos: Buday Barna az O. M. G. E. titkára, Budapest, Köztelek. **Mezőgazdasági gépek és eszközök kiállítása.** Csoportbiztos: ifj. Sporzon Pál gazd. tanint. tanár, Debreczen. **Házi- és mezőgazdasági iparok kiállítása.** Csoportbiztos: Kulinyi Zsigmond a szegedi kereskedelmi és iparkamara titkára, Szeged. **Erdészeti és vadászati kiállítás.** Rendezi a m. kir. erdőfelügyelőség.

— **10 éves találkozó.** Fölkérem mindazon kollégákat, kikkel az 1889-ik évben a kolozsmonostori gazdasági tanintézetet végeztük, hogy tett ígéretüket beváltva, ez évi május 21-én a kolozsvári m. kir. gazdasági tanintézethez összegyülekezni s ezt megelőzőleg május 20-án a kolozsvári »Központi« szállodába találkozásra megjelenni sziveskedjenek. Megbízottak folytán: Puskás Jenő áll. gazdasági szaktanár Gyergyó-Alfaluban.

— **Az országos magyar kölcsönös biztosító szövetkezet** legközelebb egy rendkívüli közgyűlést hív egybe, melyen bejelentik az

új igazgatók belépését s az alaptőke szükséges mértékben való felmentését is. A szövetkezetnél az elmúlt évben 43,773 új tag lépett be és 7681 régi tag lépett ki. Az összes tagok száma az év végén 143,138 volt. A tüz és jégárazat összevételek az utánfizetési díjak betudásával, díjban 55,658 frt 01 krt tett ki.

— **A Kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara** az érdekeltek tudomására hozza, hogy Miskolczon folyó év június 14-én *gyapjúvásár* tartatik, melyet a „Miskolczi Hitelintézet v. t. rendez saját termény és áruaktárában, mivel a vásár beraktározással van egybekötve. Bővebb felvilágosítást a „Miskolczi Hitelintézet v. t.“ készséggel nyújt a hozzáférőknek.

— **Népkönyvtárak Aradmegyében.** Dícséretes törekvés az aradmegyei községeknek, hogy népkönyvtárakat igyekezzenek létesíteni, a mivel elősegítik a köznépi művelődését. A megye közgyűlése tegnap három község képviselőtestületi határozatát hagyta jóvá népkönyvtárak létesítése iránt. Ezek: Almás-Kamarás, Nagy-Kamarás és Borossebes. A példájuk követésre méltó.

— **Vasuti féljegy a munkásoknak.** A földmivelésügyi miniszter leiratban tudatta a városok törvényhatóságával, hogy a mezőgazdasági munkásoknak, ha 10-en csoportban utaznak a m. á. v. összes vonalain III-ad osztályu féláru kedvezményt ad a nélkül, hogy ezt külön kérvényben községi bizonyítvány csatolásával kérelmeznék. A fél áru jegy megszerzéséhez elegendő a munkásigazolványoknak a vasuti pénztárnál való felmutatása. E kedvezményt a miniszter csak magyar honos munkásoknak adja meg, külföldieknek csak a munkaadónak a miniszteriumhoz benyújtott és indokolt kérelmére.

— **Jég elleni lövöldözés.** Darányi Ignác m. k. föld. miniszter megbizta Konkoly-Thege Miklóst, a meteorológiai intézet igazgatóját, hogy tegyen kísérleteket a jég elleni lövöldözéssel, mely célra készséggel bocsát bizonyos összeget az intézet rendelkezésére. Konkoly, bár még nem mer határozott véleményt mondani, nagy kedvvel hozzájárult a kísérletezéshez. Aból a gondolatból indul ki, hogy nagyobb ható erőnek nagyobb a hatása is, valami nagyhatású új robbanó-szerrel, például ekrazittal töltött röppentyűkkel véli sűrű egymásutánban szétrobbantani a vészterhes fellegeteket. Ha ez sikerül neki, mihez alig fér kétség, akkor a szőlős-gazdák sok szivdobogástól menekülnek és boldogan kiálthatják: Nincs többé jégeső!

— **Jó bor lesz.** A „Természettudományi Közöny“ legújabbban megjelent füzetében is folytatja, régi magyar megfigyelések alapján, az enyhe telekre vonatkozó leírásokat. Elmondja, hogy a múlt században mikor és milyenek voltak az enyhe telek s utánna teszi, — mint eddig is tette, — hogy a rá következő nyarak mint viselték magukat s milyen terméssel jártak. Olvasván ezt a nem érdektelen kimutatást, ismét azt találjuk, hogy az enyhe telekre rendszerint forró nyári napok következtek s a borszüret nemcsak bőséges, de igen kitűnő is volt. Ha tehát az időjárás e tekintetben ez egyszer

nem lesz következetlen, akkor az ideai enyhe tél után sok és kitűnő bor fog teremni,

— **Fából készült kalapok,** melyek Amerikában találtak fel és ott gyártatnak, mint az onnan érkező jelentések mondják, az eddig használatos szalmakalapokat ki fogják szorítani. Egy fatöngőt keresztben elvágnak és egy külön e célra konstruált gépbe tesznek, a mely azt vékony faszallagocskára feldolgozza. Ezek a szalagocskák megnedvesítve ép úgy fonhatók, mint a szalma, sőt még jobban mint az, úgy, hogy tartós kalap állítható elő belőlük. Ezen új gyártmány főelőnye az, hogy az új anyag jóval könnyebb a szalmánál és könnyebb feldolgozása és alacsonyabb előállítási költség miatt is nemsokára mindenütt a szalmánál szivesebben fogják venni.

— **Egy kincstári erdő égése.** A fogaras kincstári erdőuralomhoz tartozó szunyogszéki erdő, mely „Dumbráva“ néven ismeretes, tűzvész martalékává lett.

— **Zöld márványt** találtak Közép-Péterd tordaaranyosvármegyei székely község határában. A szakvizsgálat kiderítette, hogy a talált márvány a legfinomabb márványfajok közé tartozik.

— **Felhívjuk t. olvasóink figyelmét** a „Nagy képes Világtörténetnek“ lapunk mai számában foglalt hirdetésére. A nagyszabású vállalat a legdiszesebb és legtanulságosabb magyar munka lesz. Kiadására az ország két legnagyobb könyvkiadó intézete egyesült: a „Franklin társulat“ és a „Révai Testvérek irodalmi intézet Részvénytársaság“ kiállítása és tartalma egyaránt méltó társa a külföldi hasonló vállalatoknak. A mai számunkban foglalt hirdetés az egész vállalat prospectusát adja, a kedvező megszerzési módozatokkal együtt, mely szerint a 12 kötetes nagy művet 1.50 frtos havi részletek mellett bárki könnyen megszerezheti. A hirdetésre ismételtén felhívjuk t. olvasóink figyelmét

— **Osztálysorsjegyek vételére ajánljuk** az általános ismert és jó hírnévnek örvendő *Lukács Vilmos* (Budapest, V., Fűrdő-utca 10.) bankházat, hol az osztálysorsjatekra vonatkozó mindennemű kérdésben szívesen kap mindenki felvilágosítást, valamint kívánatra játéktervezetek azonnal ingyen és bérmentve megküldetnek.

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

— **Magyar tej Konstantinápolyban.** Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter gazdasági politikája egy fontos közgazdasági tényben nyert a minap megnyilatkozást. A miniszter megbizottainak elnöklésével ugyanis, Brassó-, Udvarhely-, Szeben-, Kis- és Nagy-Küküllővármegyek gazdaközönségének élénk részvétele mellett, értekezlet volt Segesvárott a török fővárosnak: Konstantinápolynak magyar tejjel való ellátása érdekében. A további teendők megállapítására végrehajtó-bizottságokat küldött ki az értekezlet, melyek Segesvár, Brassó és Nagyszeben központokkal kezdik meg működésüket és valószínű, hogy már a folyó év őszén megindul a hazai fogyasztott tej keletre való kivitele.

— **A tisztességtelen verseny.** Megirtuk már, hogy Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter törvényhozási úton kíván intézkedni a tisztességtelen verseny ellen. A miniszter evégből véleményadásra hívta fel a kereskedelmi és iparkamarákat. A kamarák legelőbbje

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a **Magyar Királyi Pénzügyminiszterium** ellenőrző közegei a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztálysorsjáték (**IV. sorsjáték**) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főelrusítóknak elárusítás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása 1899. évi május 18. és 19-én lesz. A huzások a **Magyar királyi ellenőrző hatóság** és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a Vigadó termeiben. — Sorsjegyek a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztálysorsjáték valamennyi elárusítóinál kaphatók.

Budapest, 1899. évi április hó 16-án.

Magy. Kir. Szabadalmazott
 Osztálysorsjáték Igazgatósága.
 Lónyay. Hazay.

már nyilatkozott e kérdésben és véleményes jelentésükben egyértelműen üdvözik a miniszternek azt a szándékát, hogy az ipart és kereskedelmet a tisztességtelen versenytől megakarja szabadítani, néhányan kifejezést adnak azonban abbéli meggyőződésüknek is, hogy a tapasztalt bajok orvoslása csakis a csődtörvénynek egyidejű módosításával lesz elérhető.

— Az indiai cukorvám dolgában azt válaszolta az angol kormány külügyminiszterünk jegyzékére, hogy a retorziós vám beszedését abban a pillanatban megszünteti, amint Ausztria-Magyarország bebizonyítja, hogy az Indiába kivitt cukor után nem fizet kiviteli jutalmat. Az osztrák pénzügyminiszteriumban e tárgyban értekezlet volt a cukorgyárosok bevonásával, melynek azonban még nincs eredménye.

— A mezőgazdasági termények hamisításának meggátlása érdekében a földművelésügyi miniszter intézkedett, hogy az ezen hamisításokat tilalmazó 1895. évi XLVI. t.-cz. rendelkezései szigorúan végrehajtassanak. Elrendelte e célból a miniszter, hogy az ezen hamisítások felderítése érdekében előírt ellenőrzési szemlék az illetékes hatóságok által lelkiismeretesen és minél gyakrabban fogantassanak s ahol kihágás esete forog fenn, a büntető eljárás haladéktalanul megindításuk; a gazdasági egyesületek útján pedig felhivatott a gazdaközönség, hogy a hamisítások felderítését saját érdekében is mozdítsa elő s mindazon esetekben, midőn vető- és fűmagot, műtrágyát, abrak-takarmányt stb. vásárol, ha a minőség tekintetében a legkisebb gyanuja van, az árúból két tanu, vagy az előjáráság közbenjöttével szabályszerűen mintát vegyen s azt vizsgálta meg.

— Ausztráliai terméshírek szerint Uj-Zeeland termése az idén hét-nyolcz millió bushel fölösleget fog adni Ausztrália terméséhez, úgy, hogy legalacsonyabban számítva is, onnan Európába 2.000.000 q. fog az idén beözönlenni, bár a helyi szükségletek is e mellett teljesen fődözve lesznek.

— Romániába tilos a margarinbevitel. A román kormány a művajnak, oleomargarinnak és egyéb vajutánszatoknak Romániába való bevitelét a legszigorúbban megtiltotta. A román vámhivatalokat szigorú utasításokkal látták el, hogy e nemű gyártmányokat a határon utasítsanak vissza.

— Anglia buzapiaczainak hangulata mult héten igen lanya volt s az ár zsákonként 15—30 krral csökkent, bár a molnárok a sütőknek eladott lisztjük árát nem változtatták. Általánosan mondván, minden piacz élettelen volt s az árak igen gyatrak.

— A szőlőtelepítés hazánkban különösen a Dunántul és az Alföldön szép haladást mutat, a hol a lefolyt 1898/99. év telén legalább is 4000 kat. hold kopár, illetve parlagon feküdt földet rigoliroztak szőlők alá; de észrevehető szőlőtelepítési kedv mutatkozik a Tisza vidékén és itt minálunk az erdélyi vármegekben is, ahol szintén nagyon sok parlag szőlőföldet telepítettek s készítették elő új szőlők czéljaira.

— A selyemtenyésztés a mult évben. Magyarországon a selyemtenyésztők száma 1898-ban 86,467 volt és 1.272,331 kilogramm selyemgubót termeltek. Egy termelő átlag 11 frt 35 krt keresett.

Tözsdei árak sürgönyi közlése minden postahivattal a kereskedelemügyi miniszter újítása, mely különösen a gazdaközönségnek fog nagy előnyére szolgálni, május 1-én fog életbelépni. Előzetni is lehet minden postahivatalnál, évi 28 frtért a sürgönyi tudósításokat másolatban a feleknek a postahivatal kézbesíti.

Az „E. G.” közvetítő osztályánál jelenleg előjegyezve van:

Kínálat:

1. Bázna nyugati faj tenyész-malacz nagyobb számban kapható. (G. I.)

2. Kis-küküllőmenti különböző csemege-, faj-, ó- és asztali borok, u. m. leánka, törökhegyi stb. Hogy hol? megmondja a kiadóhivatal. (G. I.)

3. 4—5 q. rigai lenmag 2-ik után termés, hl. súly 84 kiló; ára q.-ként M.-Nádason 11 frt.

4. 15 q. duppai zab, h. sulya: 54 kiló; ára q.-ként 6 frt.

Kereslet:

1. Lencse, 300 kg. mintázott árajánlat mellett. (G.—i—d.)

2. Lencse 5 mm. elsőrendű minőségű vetőmag.

Közelebbi tudnivalók: a kiadóhivatalban, hol a minták is megnézhetők.

Megbízó levelekhez 5 drb., tudakozásokhoz 2 drb. 5 kros levélbélyeg csatolását kérjük.

Pénzpiacz helyzete. Az osztrák magyar bank főtanácsa folyó hó 21-én hirdetett ülését nem tartotta meg, így tehát a jelenlegi magas bankkrétát egész hónapban fenntartják.

1899. április 20.

Időjárás Bö esőzést jelentenek Dél-Franciaia és Felső-Olaszshonból. Hazánkban csupán észak-nyugaton volt eső, az is jelentéktelen. Az erdélyi részeken az idő csendes, száraz és igen enyhe, mondhatni meleg, így például Kolozsvárt a maximum meghaladta a 25 °C-ot.

Hőmérősklet: Budapest —15,0, Ó-Gyalla —13,7, Szeged —14,9, Kolozsvár —11,3.

Vetések állása. Az őszi vetések igen kielégítők a tavasziak is szépen gyarapodnak, úgy, hogyha az idő tovább is kedvező lesz, bő termésre van kilátás. Jelenleg egy jó eső kívánatos volna.

Budapesti gabonatözsde.

I. Készárúüzlet.

1899. április 19.

Ross 10—15 krral ment vissza.

Tengeri jól tartotta árát

Április 19-iki jegyzések:

buza	78 kilos frt	9-10
rozs prima	70—72 kilos frt	7-40—7-60
" másodrendű	"	7-25—7-40
árpa takarmány	"	6-20—6-55
" égetni való	"	6-60—7-40
" sörfőzésre való	"	7-60—8-40
zab	"	5-80—6-15
tengeri	"	4-45—4-45

Jelenleg buza, rozs hanyatló, árpa lanya, zab tengeri változatlan.

II. Határidő-üzlet.

1899. ápril. 19-én.

4 órai zárlatkor:

Buza májusra	8-52—8-53
" októberre	8-16—8-17
Rozs októberre	6-48—6-50
Zab májusra	5-70—5-70
" októberre	5-43—5-45
Tengeri májusra	4-47—4-48
" júliusra	4-58—4-59

Kolozsvári piacz.

A budapesti gabonaárak rohamos hanyatlása itt sem marad hatás nélkül különösen a buza árakban idézett elő nagy áresést.

A csütörtöki (ápril 20-iki) **hetivásáron** a következő árakat jegyeztük föl.

Buza (piaczi)	frt 7-20—7-40
" (jobb minőség)	frt 7-60—8-20
Rozs	frt 7-—7-10
Árpa	frt 6-—6-20
Zab	frt 4-50—4-60
Tengeri	frt 4-15—4-20
Bükköny	frt 2-80—3-—
Allamilag olmozott arankamentes	

lóheremag	frt 56—60
Magyar luczerna arankamentes	" 70—75
Francia " " "	" 80—85
Fehér bab	frt 4-—4-50
Marhahus I. oszt. 1 kiló	52 kr.
II. " 1 " "	48 kr.
6—7 drb tojás	10 kr.
1 pár csirke nagyság szerint	60, 70—1.10 kr.

Elsőrangú hazai gyártmány.

Pontos czím:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT
BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli
gazdasági gépgyára,
mely a gazdálkodáshoz szükséges
összes
gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni. (93. II. 13 26.)

Részletes árjegyzékkel
és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók Morzsolók

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Báró MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társszerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

A kiadóhivatal vezetője:

MARSELEK FERENCZ.

Telephon: 198.

Solymosy és Társa betéti társaság.

Sürgönyök:

Solymosy gépgyár.

Gépgyár és Vasöntőde

Kolozsvár.

Álló és fekvő gőzgépek, szivattyúk, sajtók

— TELJES SZESZGYÁRI-, MALOM ÉS TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEK. —

Gőzkazánok, Vízikerekek, Turbinák.

GAZDASÁGI GÉPEK: Cseplogépek, Járgányok, Rosták, Trieurök, Szecskavágók, Boronák, széna- és szőlőprések stb.

Fémöntvények — Oszlopok. — Csigalépcsők. Külön osztály: **EKÉK.**

(101. 8—40.)

HIRDETÉSEK.

STOLCZ WINCZE

Kolozsvár főtér 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javitások, átalakítások, valamint minden új munkák szakszerű előállítása pontosan eszközöltetik. (127. 5-52.)

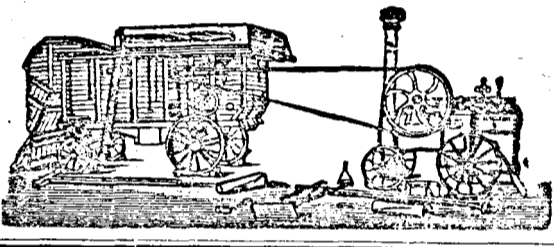

Legjobb gazdasági, vetemény- és virágmagvak kaphatók

TAUFFER FERENCZ utódánál

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCZA 5.
(40. 17-26.) Telefon: 201. sz.

Nagy raktár Gazdasági gépekből,
Mc. Cormick-féle kaszáló és aratógépek,
továbbá kerékpárok, villamos csengők és összes részei, gabona-zsákok stb. stb.

Eladó földbirtok!

Alsófehérmegyében Magyar-Herepén (vasúti állomás Sövényfalva vagy Maros-Újvár) nagyon egészséges vidéken kedvező feltételek mellett eladó vagy bérbeadó az összes holt felszereléssel tagosítás alatt álló 65 holdas birtok, szép gyümölcsfák között levő lakházzal és gazdasági épületekkel ellátott belsősséggel együtt. A birtokban van: 32 hold szántó, 4 hold termő szőlő és 3 hold szép termő fajgyümölcsös kettős vinczelléri lakházzal, 3 hold erdő, 11 hold rét és kaszáló, 10 hold legelő és a községben egy kitünően értékesíthető keserűvízforrás. (155. 2-6.)

Jó méhvidék.

Értekezhetni szóval vagy írásban

Benkő Benedek

kir. államvasúti hivatalnok tulajdonossal
Nagyvárad pályaudvaron.

Nagy József
ékszerész üzlete

Kolozsvárt Főtér Br. Josika ház.

Alapított 1852-ik évben.

Ajánlja arany, ezüst és ékszer neműekben különleges nagy raktárát.

Készít új ékszereket és elvállal mindenemű javításokat.

Legjutányosabb árak, csere teljes értékben. (165. 1-12.)

Legnagyobb nyeremény
legszerencsésebb esetben

(151. 3-6.)

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény
JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben.

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő	Jutalom	Korona
1	Jutalom	600000
1	nyer. á	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
1	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	40000
5	" "	30000
1	" "	25000
2	" "	20000
3	" "	15000
31	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
432	" "	2000
763	" "	1000
1238	" "	500
90	" "	300
31700	" "	200
3900	" "	170
4900	" "	130
50	" "	100
3900	" "	80
2900	" "	40
50,000	nyer. és jut. összegben	13.160,000

A negyedik nagy m. kir. osztályosorsjáték nemsokára ismét kezdődik és

100,000 sorsjegyre újból 50,000 nyeremény

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyerési esélyek tehát, mint már általánosan ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160,000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész	I. o. eredeti sorsjegyet	6.—
" fél	" " " "	3.—
" negyed	" " " "	1.50
" nyolczad	" " " "	—0.75

küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében.

A huzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a hivatalos huzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pedig díjtalanul állanak rendelkezésre. A huzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a rendelményeket mielőbb, legkésőbb azonban

f. é. május hó 3-ig hozzánk beküldeni.

Török A. és Tsa.

a m. kir. szab. osztályosorsjáték főelárusító

BUDAPEST, V., Váci-körút 4/a.

Sok és nagy nyereményt fizettünk tisztelt vevőinknek; rövid idő alatt körülbelül egy és fél millió koronát.

Rendelőlevél levágandó.

Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztályosorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget frt { utánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm. } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím.

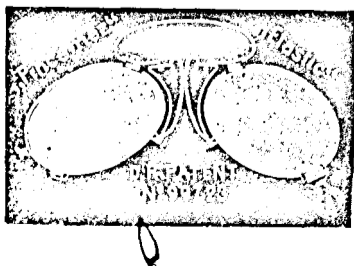
FIGYELMEZTETÉS.

Üzletem most csakis VII. Erzsébet-körút 5. szám alatt, a New-York palota és Kerepesi-út között létezik. Amateur fényképészeti cikkekben folyton új dolgok kaphatók. Fényképészeti gépek 6 frttól feljebb. Szemüvegek 1 frttól. Legújabb szabadalmazott PATENT KNEIFER orrszorító, mely minden orron könnyen ül és a mellett mégis erősen tart. Légnyommérő, Lázmérő és Hőmérő 50 krtól feljebb.

Emberi műszemnek minden színben; ugyiszintén állati szemek is.

(140. 3-10) Árjegyzék magyar utasítással ingyen és bérmentve.

Hatschek Béla látszerész és műszerész a „Műszemhez“ Budapesten.

Olcso keritések! Olcso keritések!
Haidekker Sándor

sodronyszövet-, fonat- és kerítés-gyára
Budapest, VIII., Üllői-út 48.
 Gyárt és szállít: gép- és kézi-sodronyfonatokat, tuskés-sodrony, pánthuzalt: erdők, vadaskertek, baromfi-udvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szőlők stb. bekerítésére olcso árak mellett. Nyaraló-, park- és erkély-rácsokat, valamint csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat vaskeretes sodronyfonat és kovácsolt vasból; ugyintén diszes virágágy- és gyeperitéseket és favédő-kosarakat. Továbbá: föld- és kavicsrostákat; magtár-ablakrostélyokat; szikrafogókat; gabona-választóhengereket, valamint régi választóhengereknek új sodronyköpennyel való ellátását. Rostaszóveteket és fonatokat szelelő-rostákba.

(125. 5-6.)
 Arjegyzékek és költségvetések ingyen.
 Jutányos és pontos kiszolgálás!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, miszerint 6 év óta

Albert József

szobafestő- és mázó cég alatt folytatott üzletemet a 20 év óta fennálló és jó hírnévnek örvendő

Haas János

szobafestő- és mázó üzletével egyesíttem. Külföldi utamból hazatérve, üzletemet a legelső munka-erőkkel gyarapítva, a mai kornak megfelelő legdiszesebb szobafestő- és mázó munkálatokat elvállalok, biztosítva t. megrendelőmet, miszerint törekvésem leendő, mint eddig, ezután is a legmagasabb igényeknek teljesen megfelelni.

A nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva magam, matadtam

ALBERT JÓZSEF,

szobafestő- és mázó.
 Nagy-utca 2. sz. saját ház.

(132. 5-6.)

Még minden résztvevő aratógépversenyen, ép úgy 1898. év július hó 11-én Hódmezővásárhelyen is a két első díjjal aranyérmekkel lett kitüntetve.

Mc Cormick

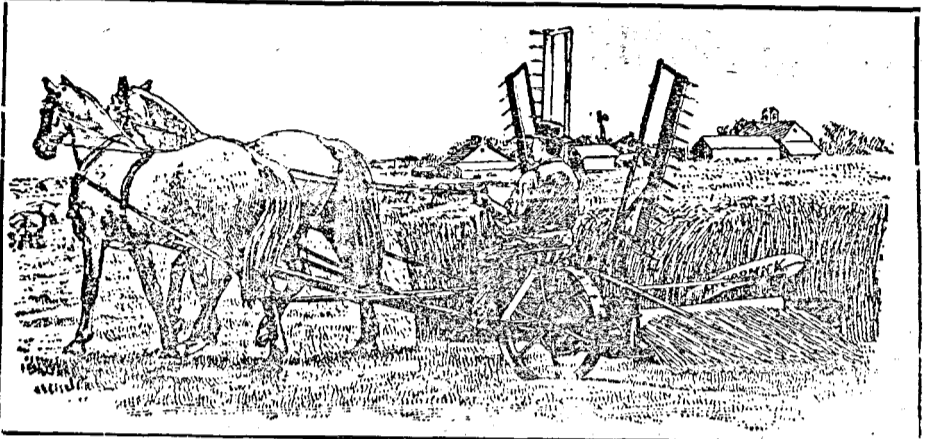
a világ legrégebbi arató- és fűkaszalógépgyára Chicagóban.

Magyarországi kizárólagos vezérképviselősege

BUDAPESTEN- Müller és Weisz VI. Gyár-utca 66.

Ajánlják: a legmegbízhatóbb **Mc Cormick „HUNGÁRIA“** kéveköti aratógépet, a legtökéletesebb **Mc Cormick „DAISY“** marokrakó aratógépet és a legújabb s legjobb **Mc Cormick „NEW 4“** fűkaszalógépet.

Számos kitüntetések és elismerő levél igazolja.

Legjobb a világon! és legkedveltebb.

Legjobb a világon! a legkönnyebb

Mc Cormick gyártmányú gépek bámulatos tökéletességét.

Gépeink nagy számban, a gazdák teljes megelégedésére az ország minden részén működésben vannak.

(154. 2-15.)

Dr WAGNER ÉS TÁRSAI
EGYESÜLT GYÁRAK BUDAPEST
 IX. JINÓDY-UTCA 3.
 (a Gizella malom mögött.)
 MINT BETÉTI TÁRSASÁG.

SZIKVIZGYÁRAK BERENDEZÉSE ÉS ELLÁTÁSA.
SÖR ÉS BORKIMÉRŐ KÉSZÜLEKEK.
 ELEKTRO-GALVANIKUS FÉMLEMEZELÉSI INTÉZET.

FOLYÉKONY SZENSZAV
 KÉPES ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTESEN

99% ón és 10% b. titániumon

(71. 11-12.)

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank
ÁRURAKTÁRAIBAN
 ÁLLAMI ÓLOMZÁRRAL ELLÁTOTT
ARANKAMENTES LÓHEREMAG
 Kapható 50 vagy 100 kg.-os súlyban.
 Fölvilágosítással szívesen szolgál:
AZ ÁRURAKTÁRAK KEZELŐSÉGE
 Kolozsvár pályaudvar.
 (2. 9-26.)

SZIVATTYUK MÉRLEGEK

mindennemű házi és nyilvános czélokra, a mezőgazdaság-, építkezés és iparnál.

A BOWER BARFF-féle

szabadalmazott inoxydálási módszer szerint

= inoxydált szivattyuk =

rozsa ellen védve.

(87. 9-26.)

W. GARVENS, Wien,

I. Schwarzenberg-gasse 6.
 I., Wallfischgasse 11.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

legújabb javított rendszerű tizedes, százados és hídmerlegek, fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari czélokra

EMBERMÉRLEGEK, MÉRLEGEK

házi használatra

Szivattyu- és gépgyártási betéti társaság.

MALOM-BERENDEZÉSEKET,

valamint

egyes malomgépeket, vizeskereket, turbinákat, közlőműveket stb. gyárt és szállít

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

malomépitészeti gépgyára és vasöntője

(102. 7-26.)

Budapest,

Külső Váci-út 54. szám.

Új cég!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy

BAGOSI FERENCZ
képesített kőműves mester és

CSEH ANDRÁS
képesített ácsmester

— mint törvényesen bejegyzett cég egy új —

építési és vállalkozói üzletet

nyitottunk

Elvállalunk a szakmánkba vágó minden kisebb és nagyobb építéseket, valamint átalakításokat és javításokat úgy helyben, mint vidéken pontosan és szakszerűen elkészíteni.

Kérjük a nagyérdemű közönség becses pártfogását annál inkább is, miután szakképzettségünket Kolozsvárt — tekintetes Endstrasser Benedek építész úrnál sze-

retük és több éven keresztül mint főpallérok működünk; és ezen idő alatt több magán és megyei munkát végeztünk, ugymint: a kolozsvári megyeház építésénél mint kőműves és ács főpallérok együttesen működünk és az újabb épült honvéd laktanya építésénél mint kőműves főpallér és ács alpallér működünk, továbbá a ngos Péterfi Zsigmond ur nyaralójánál, B. Bak Lajosné bérházánál mint kőműves főfelügyelő és ács főpallér működünk. — S a jelen időben én Bagosi Ferencz, a deési róm. kath. egyház bérházánál, a mely tekintetes Reményik Károly építész mérnök ur által építettett — mint építészvezető voltam alkalmazva; és Cseh András a kolozsvári róm. kath. egyház újonnan épült bérházánál, a mely a Hausmann Sándor budapesti építész úr által építettett, mint ács főpallér működött.

És ezen idő alatt szerzett tapasztalatainkkal és teljes szakképzettségünkkel vagyunk bátrak a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérni s mint új kezdők magunkat becses figyelmükbe ajánlani.

Szíves megrendeléseiket várva, maradunk a nagyérdemű közönségnek legalázatosabb szolgálói

Bagosi Ferencz és Cseh András
építési vállalkozók.

Építési iroda és ácstelepünk külközép-utca 3a. szám, B. Bánfi Ernő kert, a dohányraktár mellett.

(118. 6—8.)

ALAPITTATOTT 1851.

ALAPITTATOTT 1851.

SPALLER KÁROLY UTÓDA VERESS LAJOS

KÁLYHAKÉSZÍTŐ,

MINDENMEMŐ TARTÓS ANYAGU KÉSZ KÁLYHÁK NAGY RAKTÁRA
KOLOZSVÁRT, Kultorda-utca 10. Biasini mellett.

Mindennemű e szakmába vágó javításokat úgy helyben, mint vidéken

☞ jutányos árban elvállal. ☜

Bizonylat.

Veress Lajos, kolozsvári kályhaiparos kérésére igazolom, hogy a kolozsvári új megyeházba 64 darab Dániel-rendszerű kályhát és kemenczét állított fel, mely munkáját a kitűzött időre kifogás nélkül befejezte. A kályhák ellen eddig panasz nem merült fel, azok jól fűtenek s kellő meleget terjesztenek.

Kolozsvár, 1898. decz. 16.

(130. 5—26.)

Láttam!

Gr. Lázár
alispán.

Nemes Gyula
kir. mérnök.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására kozni, hogy *építési vállalati irodámat f. évi április hó 1-ével* a (volt Belhid) Wesselényi Miklós-utca 7. szám alá helyeztem át, tisztelettel közölve, hogy minden kőműves és cserepező mesteri munkát a legjutányosabb árban vállalom föl. Azonkívül tisztelettel tudatom, hogy a *falgomba* ellen a legbiztosabb irtószerral rendelkezem és így e téren is a nagyérdemű közönségnek följánlhatom pontos és biztos hatású működésemet.

Kolozsvárt, 1899. évi április hó.

(146. 4—6.)

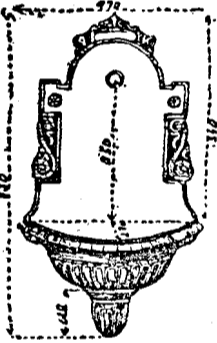
Zanfert János, kőműves és cserepező mester.

BARANYI JÁNOS

épület műbádogos, vízvezetési és csatornázási vállalkozó

Kolozsvárt, Széchenyi-tér 5—6 sz. Telefonszám 101

PÁRISI DISZOKLEVÉLLEL Elvállal és készít az alább felsorolt munkákat jóállás mellett és lehető olcsó árban.

Bádogos munkák

épületekre eresz csatornákat és egyéb diszitményeket horgony vagy bármimemű fémekből rajz vagy minta szerint, ezen kívül üzletemben kapható és megrendelhető mindenemű konyhaberendezések.

Vízvezeték és csatornázás

magán gazdasági telepekre, vagy magán épületek városi vezeték összekötésére, teljes magán fürdőket, szivattyúk, fecskendők,

szökőkutak, stb. **csatornázások** vas, ólom vagy kőanyag csövekből, (closetek) minden kivitelben, vizelők, mosdók és kiöntők szerelését. (148. 2—52.)

Fürdőkádak kölcsön kaphatók!

Fedél és csatornafestést felvállal!

A fenti munkálatok évi javítását és jókarban tartását olcsón eszközli helyben mint vidéken.

Sertés eladás.

A fogarasi m. kir. állami ménesbirtok kondorszörü mangalicza fajta sertés tenyésztéséből származó:

35 darab súldó kocza

darabonként 50 forintért szabadkézből eladó.

Az eladó koczák a ménesbirtok kománai kerületének lupsai tanyáján vannak elhelyezve, a hol azok megtekinthetők.

Venni szándékozók a koczákat bármikor megtekinthetik, és az igazgatóság előzetes értesítése esetén Homoród Kőhalom vagy Fogaras vasutállomáson venni szándékozók kocsit fogja várni.

A megvett koczáknak vasuton való szállítása esetén szállítási igazolvány adatik, a melynek alapján a koczák szállításáért mérsékelt vasuti fuvardíj számítottatik.

Fogaras, 1899. április hó.

(157. 1—3)

A fogarasi m. kir. állami
Ménésbirtok Igazgatósága.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősége útján Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I em.)

4% Záloglevélkölcsönöket

nyújt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel
5 százaléknál,

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfiai annak véleményét. (1. 17—52.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os nyereséyménykötvények.

REMÉNYIK VICTOR

vasnagykereskedés
Kolozsvárt, Főter 22. szám.

Nagy raktárt tart mindennemű
vas- és vasárúkból,
ugymint

**Gazdasági eszközök, háztartási
cikkék, konyhaszerek**

és mindennemű
szerszámokból.

Vaskemenczék

fa- és kőszénfűtéshez, továbbá öntöttvas
és erős vaslemezekből készült

**takaréktűzhelyek, Meidinger-
kályhák**

állandóan nagy választékban kaphatók.

(73. 10—12.)

Bámulatos olcsó!

Goldin óra 8 frt.

Mikel remoutoir erős zsebóra, szépen díszített tokkal, másodpercmutatóval csak 2 frt 60 kr. Nikkel remoutoir zsebóra, zománcz számlappal, minden 32 órában, kitűnő szerkezetű, 3 frt 50 kr., duplafedéllel 5 frt. Új ezüst rem. zsebóra művészileg vésett tokkal, teljes szerkezetű, 4 frt 20 kr., duplafedéllel 5 frt 50 kr. Tula rem. zsebóra 5 frt, duplafedéllel 7 frt 50 kr. Valódi ezüst rem. zsebóra, finom svájci szerkezetű, 6 frt. duplafedéllel 8 frt Valódi ezüst lánczok 2 frt és feljebb Ébresztőórák 2 frt. A nálam vásárolt nikkell- és ezüstórák jószágért, valódiságáért 10 évi írásbeli jótállást nyújtok.

Javítások 2 évi jótállással.

Képes árjegyzéket órákról, továbbá külön árjegyzéket tájékpákról ingyen és bérmentve küldök.

(111. 7—12.)

Kun H. műórák,

Budapest, Koronaherczeg-utca 7.

THÉK ENDRE zongora-raktára

Kolozsvárt, Unio-utca 12. sz. a. I. emelet.

Hangszereim hangszépség dolgában nemcsak utolérlik a külföldi gyártmányokat, de a legújabb találmányok alkalmazása által azokat sok tekintetben fölül is mulják.

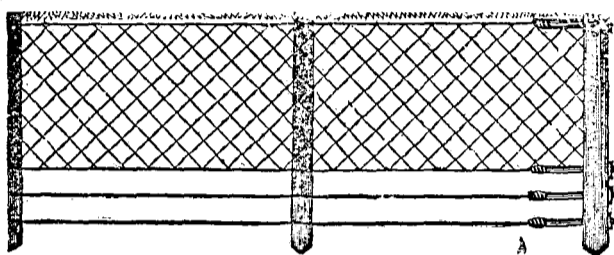
Áraim jutányosak, a fizetési feltételek előnyösek.

Képes árjegyzék rendelkezésre áll s kívánatra bárhova megküldetik. Gyártmányaimat a művelt nagyközönség szives figyelmébe ajánlom. Tisztelettel **THÉK ENDRE** budapesti zongoragyáros.

(152. 3-12.)

Zongora-gyáram a legkiválóbb hazai és külföldi erővel rendelkezik s nem kimélve sem költséget, sem fáradságot, az üzemet úgy rendeztem be, hogy a zongora minden alkatrészre, saját felügyeletem alatt gyáramban készüljön. Epen ezen oknál fogva azok jóságáért és tartósságáért minden irányban kezességet vállalok.

KOLLERICH PÁL ÉS FIAI

(187. 4-6)

Csász. és kir. udv. szállítók
első m. sodronyszövet-, fonat- és szitaáru-gyára,
Budapest, IV., Ferenc József rakpart 21. sz.

GÉP-SODRONY-FONATOK

kertek, erdők, tyukudvarok, vadaskertek, gazdasági telepek, ménesek stb. stb. bekerítésére. Továbbá acél tuskés kerítés sodrony.

Képes árjegyzék és költségelőirányzatok ingyen és bérmentve.

„FÖLDBIRTOKOS MAGYARORSZÁG“

(91. 8-12.)

kiadóhivatala

BUDAPEST, VIII. Üllői-út 6. szám

által mindennemű jelzálogkölcsonök
— a legújabb módzatok szerint —
teljes sikerrel gyorsan eszközöltetnek.

Ajánlatokkal, prospectusokkal, felvilágosítással készséggel szolgálunk.

Van szerencsém a nagvérdemű közönséggel tudatni, hogy **14 év óta fennálló Tomán és Bányai szobafestő és mázoló cég** — társam Bányai Béla elhalálása folytán megszűnven — a

szobafestő és mázoló üzletet

a saját nevem alatt fogom vezetni.

Igyekezni fogok, hogy mint eddig, úgy a helybeli, mind a vidéki közönségnek kívánsága, igénye szerint eleget tegyek. Gyári összeköttetésem folytán az anyagokat is mérsékelt árban kapva, a teljesítendő munkában bárkivel **olcsóságban versenyezhetek.**

Ujjonnan érkezett mintáim pedig olyanok, a milyeneket Kolozsvárt még senki sem állított elő.

Az eddigi cég iránt tanusított pártfogását a nagvérdemű közönségtől magam részére ezután is kérve, maradok teljes tisztelettel

Kolozsvárt, 1899. márczius hó.

Tomán Béla,

szobafestő és mázoló
Külmonostor-utca 26. szám.

(144. 4-6.)

KASSANTAL

aranyozó-üzlete
Kolozsvárt, Belközép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyében készít új képkereteket tükrökereket, consolokat, szalon-asztalt, függőnytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban.

Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb eszszolt arannyal.

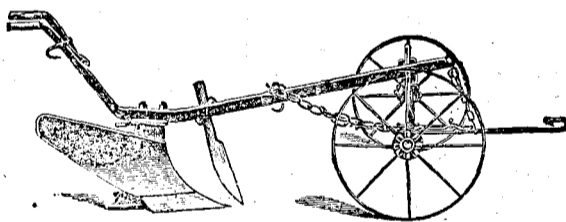
jutányos árban, felelősség mellett elvállal.

Oltár gyertyatartókat, feszületeket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásáért felelősséget vállalok.

Pontos kiszolgálás! (163. 1-52.)

Egy és többvasu egyetemes

ACZÉLEKÉIM ÉS TALAJMIVELŐ

eszközeim olcsó ár, **elsőrendű minőség** és czélszerű szerkezetüknel fogva országszerte legjobb hírnévnek és kelendőségnek örvendenek. minél fogva gyártmányaimra a t. gazdaközönség figyelmét felhívom.

Árjegyzékekkel és árajánlattal szívesen szolgálók.

Bächer Rudolf

cs. és kir. kizárólagos ekegyára Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Magyarországi vezérképviselő:

S z ü c s Z s i g m o n d.

Az „UNICUM-DRILL“

egyetemes sorbavetőgép sokoldalú használhatóságánál, czélszerű és egyszerű szerkezeténél fogva egész Európában a legjobb hírnévnek és a legnagyobb kelendőségnek örvend, minél fogva az összes eddigi vetőgépek között az első helyet foglalja el.

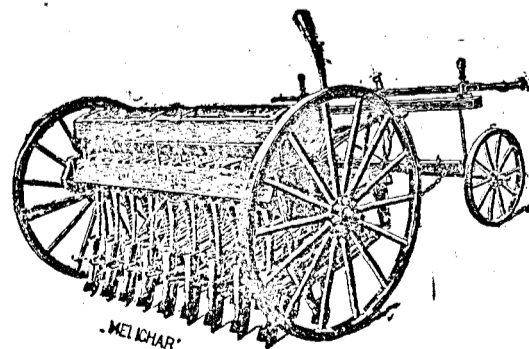
Árjegyzék és bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

MELICHAR FERENCZ

(26. 9-12.)

cs. és kir. szabad. kizárólagos vetőgépgyára

BUDAPEST, VI. kerület, Nagymező-utca 68. szám.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani a a **beltorda-utcai rom. kath. Lyceum-épületben levő**

kárpitos butorraktáromat,

hol állandóan készletben tartok teljes lakberendezéseket, ugyszintén egyes butordarabok, mint szekrények, heverő diványok, lószőr, afrik- és ruganyos-matraczokat, tükröket és képeket stb. a legolcsóbb árak mellett. -- Elvállalok mindennemű kárpitos munkát úgy helyben, mint vidéken. Átalakításokat is izlésesen és jutányos árban a legújabb rajzok szerint saját műhelyembe készítek. Továbbá a legújabb szerkezetű és összeasukható ágybetéttel -- divánok és fautelek s a legújabb tábori ágyakat sodronybetéttel, különösen becses figyelmükbe ajánlván s pártfogásukat kérve, vagyok

(119. 6-12)

tisztelettel **MAYER GÉZA** műkárpitos és butorraktáros.

Nagy képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSZKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB
JÓZSEF, GOLDZIHNER IGNÁCZ, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti

(156. 1-X.)

MARCZALI HENRIK

Mintegy 2500 szöveggéppel, 500 műmelléklettel, 60 színes műlappal, 50 történeti térképpel, 8500 szövegoldallal

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténeti mű jelenik meg magyar nyelven. Tervében, czéljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás. A magyar tudomány nyújtja a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet. Nemzeti művelődésünkre nézve fontos mozzanat ez. Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhű ábrázolások lesznek. Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és írásmásokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített historiai muzeumot nyújtanak az előfizetőnek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni. Ezek a nagy európai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műreimekekről egybegyűjtött s a legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét, az egésznek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfényesebb magyar könyvek közé tartozik. Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltségének tanítója, barátja, tanácsadója, minden uri háznak ékessége legyen. A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda

Révai Testvérek

irodalmi intézet részvénytársaság.

Előfizető gyűjtők szíveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Megjelenik tizenkét kötetben

famentes, tehát soha meg nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára rendkívül díszes félbőr-kötésben, bőrháttal és vászontáblával

8 frt.

minden négy hóban egy-egy kötet jelenik meg.

Megjelenik füzetes kiadásban is

240 füzetben.

Több füzet semmikép sem lesz.

Hetenkint egy füzet fog közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára 30 kr.

A füzetes kiadásban díszes bekötési táblák szállítanak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerezhető:

- Füzetes kiadásban hetenkint 30 kros füzetekben minden rendes hazai könyvtárunknál.
- Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtjával:
 - kötetenként utánvétele bérmentve,
 - havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

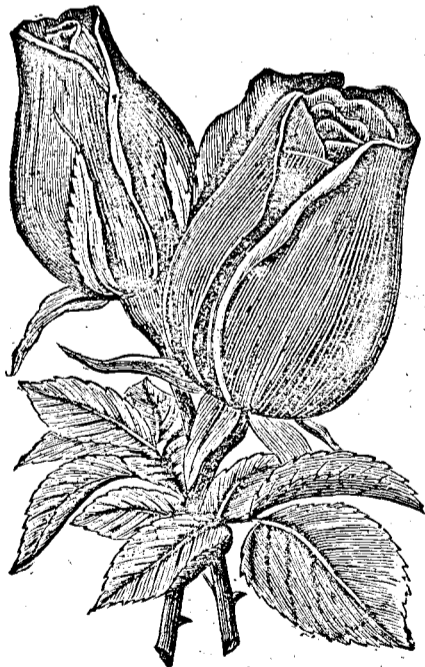
A rendelések a helyi könyvkereskedéshez vagy alóírt kiadókhöz intézendők.

Tájékoztató képes prospektust vagy mutatványfüzetet

ingyen és bérmentve

küld a mű kiadóhivatala

BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 18. szám.

Magas és törpe

Rózsafák,

kitűnő edzett példányokban a legháladáatosabb virágzó és szép fajokban kaphatók

Schultz Rezső

·kertészetében

KOLOZSVÁRTT.

Nádas tulsó melléke I. Virágcsarnok Unio-uteza 2.

(189.1-4.)

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

MÁJER MIHÁLY épület és műbádogos

Kolozsvárt, Belközép-u. 53.

Elvállal mindennemű épület bádogos munkát, fedél festést és javítást. Ajánlja raktárán dúsan felszerelt konyha és kertészeti berendezéseket. Elvállal mindennemű javítást a legolcsóbb árak mellett.

Pontos és szolid munka

(162. 1-26)

Májer Mihály.

Siemens és Halske

(161. 1-12.)

részvénytársaság

villamvilágítási és erőátviteli gyárak

BUDAPESTEN.

Készítenek: Villamos világítási és erőátviteli központi telepeket városok, malmok, gyárak és magánosok részére. Villamos világítási és villamos erőátviteli berendezéseket, villamos bányászati berendezéseket, vasuti váltóbiztosító, távbeszélő és elektrolitikai berendezéseket, elektromotorikus kapcsolásokat szerszám-gépekhez. Kábeleket távirászat, telefon és világítási czélokra 1000 mm² rézkereztszmetűg. Különböző elektromos és kombinált világító testeket.

Gyárak: V., Váci-ut 54. Irodák: VIII. Kerepesi-ut 21.

Költségvetések és ajánlatok készséggel és díjtalanul szolgáltatnak.

Zenekedvelők figyelmébe!

Amerika bámulatos technikai találmányával lepte meg újra a világot. És a zenekedvelők páratlan lelkesedéssel ostromolják az összes európai államokban és kerületekben elhelyezett GUITAR-ZITERA társaságot. A Zitera hangjegyei már magukban foglalják a gyakorlati oktatást is annyira, hogy teljes zeneismeret nélküli egyének is egyszeri magyarázat után képesek lejátszani minden darabot.

Magyarországi, illetve Budapesti székházunk jóváhagyásából a minden szerencsés lehettem itt helyben Kolozsvárt egész Erdélyre kiterjedőleg Zitera termemet berendezni, felkérem a n. é. közönség szíves érdeklődését. — Raktáromon több száz Zitera áll a n. é. közönség rendelkezésére és a bámulatos olcsó áráktól eltekintve, egyszersmint termemet a kor igényeinek teljesen megfelelőleg ingyen oktatásra is berendeztem

Egy Zitera ára 13 frt. Részletfizetésre 16 frt.
Egy évig a tollunk vett ziterákat ingyen hangoljuk.

Kiváló tisztelettel MENZENHAUER és SCHMIDT,

(160. 1-13.)

Kolozsvárt, Belmagyar-uteza 25. szám.

Marcinkiewicz Ignác férfi ruha-szabó

KOLOZSVÁRT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(150. 3-52.)

Alapított 1869 ben. — Cs. és kir. udv. szállítók.

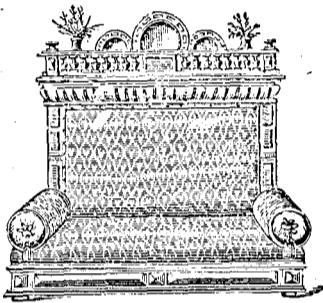
RAKTÁRAK:

KOLOZSVÁRT,
Unió-utca 5.

MAROS VÁSÁRHELYT,
Szentgyörgy-utca 2.

Mestitz Mihály és fiai

Első maros-vásárhelyi butor- és építészeti asztalos munkák gyára
gőzerőre berendezve, kárpitos és díszítő műhelyek.

A m. kir. államvasutak kolozsvári aradi, debreczeni, szegedi, zágrábi, miskolci és budapesti ültetvezetőségeinek szállítói.

Nagy raktár saját készítményű fa- és kárpitos butorokból, függöny és szőnyegekben.

Olcsó árak, szolid munka, pontos kiszolgálás.

Kitünő minőségű száraz amerikai parkettek jutányos árban.

(138. 4-15.)

SIMONFFI ISTVÁN

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje

Kolozsvárt, Kültorda-utca 48. sz. Telefon 85. sz.

Elfogadok megrendeléseket Gőzgépek, gőszivattyúk, vizikerek, malomszerkezetek, zúzógépek, szíjkorongok, fogaskerek, közlőtengelyek, csapágycsák, csigalépcsők, balkonytartányok és rácsozatok, sírkerítések és más építészeti vastárgyak leöntését.

Elvállalok mindenféle gépkatrészek és gépek kijavítását, továbbá vasoszlopok, csigalépcsők, balkonytartányok és rácsozatok, sírkerítések és más építészeti vastárgyak leöntését.

Készletet tartok vízvezetési és csatornázási kellékekből, u. m. kútoszlopok, csapszekerények, aknafedelek és víznyelőkből.

Raktáron tartok saját gyártmányaimból: egyes, kettős és három borozás ekék és boronák, cséplőgépek, szelelő rosták, kukorica morzsoló gépek kézi vagy járgányhajtásra, szőlő zúzó, bor- és alma sajtolókból és több más gépekből, melyeket a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani van szerencsém. (128. 3-10)

Teljes tisztelettel

Simonffi István.

Kívánatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetik.

KUT SZIVATTYUK és ÉPÍTÉSI SZIVATTYUK!

Kolozsvári vízvezeték- és csatornázási vállalat

Bányai K. és Társai bejegyzett cég.

Iroda, műhelyek- és raktárak:

KOLOZSVÁR, főtér 18. szám. Telefon 324. szám.

Elvállalunk egy helyben, mint vidéken is, magánházakban, uradalmak és kastélyokban a legújabb modern kivitelben, a legmesszebb menő műszaki berendezéseket, bármily nagyságban, valamint a régebben berendezetteknek a mai korszerű átalakítását és javítását teljes garanciával mellett a legolcsóbb árakon.

Létesítünk fürdő-telegeket, egészségügyi berendezéseket a legújabb találmányok szerint, klozeteket fűtés és világítási készüléket, melegvíztelepeket, vizutatókat, furatásokat és alagsóvezetékeket a saját rendszerünk szerint.

Készítünk tűzoltó fecskendőket, felszereléseket, szivattyúkat, házi és kerti fecskendőket minden alakban és nagyságban.

A legelsőrangú gyárral levő előnyös összeköttetések folytán a legutányosabb árak mellett vállalkozunk és szállítunk.

Költségvetés és terveket díjmentesen készítünk egy a helyi mint a vidéki t. megbízóinknak.

Kérve kiterjedt vállalatunknak pártfogását és becses megrendelését is.

Kolozsvári vízvezeték és csatornázási vállalat

(143. 4-10.)

Bányai K. és társai

Kolozsvár. főtér 18. sz. Telefon 324. szám.

TŰZOLTÓ FECSKENDŐK és FELSZERELÉSEK!

Eladó szőlő-ajtványok

(115. 6-10.)

és kitűnő

Asztali Ő- és Új hegyi borok

nagy mennyiségben.

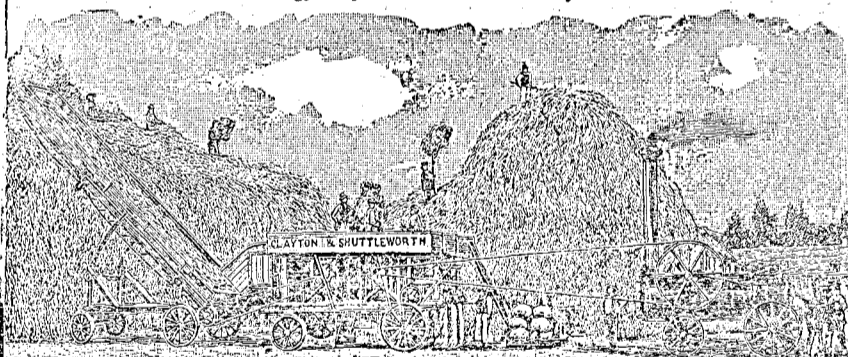
Gyökeres ojtványok: Bakar piros, Erdei fehér, Bácsó vagy Juhfark, Portugizi, Olasz Rizling, Rajnai Rizling, Ropogós gyöngy, Madeleine Angevine, Madeleine royal ezre 120 frt első osztály, II. od osztály 60 frt. Sima zöld oltvány ugyanezen fajokból ezre 80 frt első oszt., II. od osztály 50 frt, mind Rip. Portalis alanya vannak ojtva, kapható nagy mennyiségű Othello sima vessző ezre I. oszt. 10 frt, II. oszt. 6 frt. Megrendeléseket elfogad:

Sándor József Bihar-Diószege.

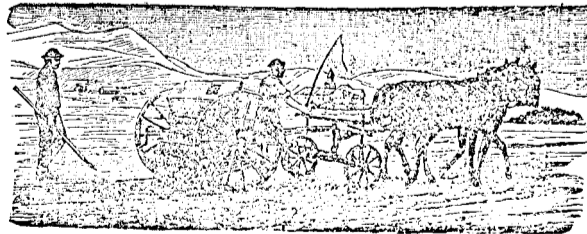
Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

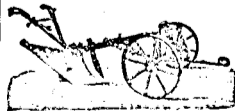
Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig, szalmakazalozók, továbbá járgány-cséplőgépek, lóheres-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill“

legjobb sorvetőgépek, szecskaavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrlő-malmok, egytetemes acél-ekék,

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kionnára ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

(33 III. 3-15.)

A LEGJOBB MAGVAK KAPHATÓK

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari szállító,

József főherceg Ő cs. és kir. Fensége udvari szállítója, a román király Ő Felsége udvari szállítója, Ferdinánd bolgár fejedelem Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb király Ő Felsége udvari szállítója, Fülöp szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége udvari szállítója

magkereskedésében

BUDAPESTEN, Andrassy-út 23-ik szám.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve

(28. 17-x.)

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

BUDAPEST, VII. ker., Garay-u. 10.

Elvállal: központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szel-
lőztetések, closettek, szivattyúk, vízerőművi
emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és
petroleum váladékból nyert gázok értékesítését
célzó készülékek létesítését, városok, indó-
házak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések,
jövendelmi előirányzatok gyorsan
(58. 8-26.) készíttetnek.

Legjobb minőségű kőanyag-
csövek raktáron.

Méhészeti eszközök és műlép
egyetlen raktára Kolozsvárt

Szegedi Zoltán

vaskereskedésében,

(Hid-utca, posta mellett.)

Továbbá rúdvas, vasárú, épület-
és bútórvasalások, szerszámok,
konyhaberendezési és háztartási
cikkek, légnomású permetező, va-
lamint gazdasági eszközök raktára.

Jutányos árak!!

(158. 1-3.)

HARANGÖNTŐDE.

Alapított 1770-ben.

Andrásovsky Efraim

(Az 1885-iki budapesti orsz. kiáll. jury-tag)

Több kiállításon első díjat nyert.

Kolozsvárt, kül- és belmagyar-utca sarkán,
saját házában.

Ajánlja az erdélyi részeken legnagyobb
harangöntődjét, harangcsoportok zenészileg
felállítását, kerti és utcái szivattyúk, tűz-
fecskendők, gőz- és vízvezeték, csatornázási
vállalat helyben és vidéken gyorsan és pontosan
eszközölnetnek.

(133. 5-6.)

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter
urnak 1897. évi 49851. sz. magas rendelete folytán ez
évi november 15-én a közegészségügyi hatóság által
kibocsátott felszólításra való figyelemzettel fel-
hívjuk az összes nyilvános helyiségek, nevezetesen:
Irodák, kereskedések, fürdők, szállodák, vendéglők,
kávéházak, pálinkamérések, magánhivatalok, iskolák,
kisdóvók, kórházak, egyesületek tulajdonosait, illetve
igazgatóit, hogy a **tüdőgümőkór** és sok egyéb **beteg-
ségek** tovább fertőzése ellen a védekezés főképp abban
áll, hogy a **tüdőveszes beteg** beszáradt és **szétporított
köpete megsemmisíttessék**, hogy az a levegőbe, me-
lyet mások beszívják, az élelmi és élvezeti cikkekre,
melyek közfogyasztásra szánják, valamint a közhasz-
nálatban levő tárgyakra ne jusson.

Ezen célra egyesegyedül és kizárólag a valódi
amerikai „Dustless” poroló anyag készült, mely:
megsemmisíti a port és megátolja a bakterium továbbterjedését.

Tisztítja a levegőt!

Főlösségessé teszi az öntözést, surolást és kefélet!

Beeresztéseket elfogad és eszközöl úgy helyben
mint vidéken a **Dustless Floor Dressing Co.**

HYGIEIA pormentesítő vállalat erdélyrészi vezér-
képviselősege Kolozsvárt.

DIETRICHSTEIN J.

Mátyás király-utca (Trandafir-ház.) Telefon 395.

Vidéki képviselők kerestetnek.

!Óvakodjunk utánzatoktól!

Ó V Á S I

A Dustless Floor Dressing Co. Képviseletének

Hygieia pormentesítő vállalat

Kolozsvárt.

Ugy az önök tájékoztatására, valamint rendelő

közönségük és vevőik érdekében indítva érezzük
magunkat kinyilatkoztatni, miszerint az United States
of North Amerika területén senkinek sincs meg-
engedve az általunk törvényesen védett „Dustless”
nevet használni.

Az Egyesült Államokban ennél fogva eléggé
védve vagyunk utánzatoknak ezen a néven való ter-
jesztése ellen. Nálunk meg kell elégedniük az utánzók-
nak az al, — hogy anyagukat hasonló hangzásu ne-
vek alatt mint; Dustlos, Dustproof, Dustkiller stb.
adják el.

Vevőink bizonyára rövid idő múltán megtalál-
ják a különbséget a valódi és utánzat közt.

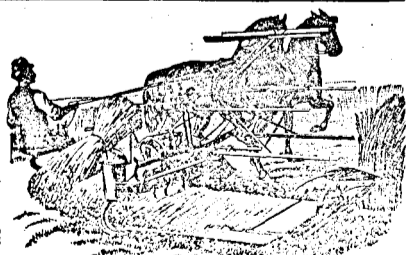
Felhatalmazzuk ezen nyilatkozatunkat tetszésük
szerint nyilvánosságra hozni

Tisztelettel

Dustless Floor Dressing Co.

A. Wellisch, A. Leopold.

(79. 10-26.)

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 31.

Az Adriance, Platt és Co.
new-yorki gyár
világhírű „Adriance”

kéveköti-, marokrakó-, arató-
és fúkaszaló-gépeinek

magyarországi kizárólagos képviselője

Minden, a mezőgazdaság keretébe tartozó szükségletek, mint: **vetőmagvak, műtrágyák, anyagok, szerszámok, gépek stb.** legjutányosabb beszerzési forrása.

A szövetkezet alapszabályait és havonként kétszer megjelenő „**Üzleti Értesítő**”-jét bárkinak ingyen és bérmentve megküldi.

A V. Vermorel-féle
villefranchei gyár világhírű

„Éclair”

peronospora-fecskendőinek

(32. 17-26.)

